ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

20 октобар

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 87 ГОД. II | ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА | БЕОГРАД, 2 АВГУСТА 1946 Г. | ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 | ЦЕНА ОВОМ БРОЈУ 2 ДИН.

НАША ДЕЛЕГАЦИЈА ВОДИЋЕ БОРБУ ЗА ПРАВЕДНО РЕШЕЊЕ СВИХ СПОРНИХ ПИТАЊА

Шта ми очекујемо од Мировне конференције

Пре неколико дана (29 јула) у Паризу је отпочела са радом конференција мира 21 савезничке нације. Задатак ове конференције, споразумом Савета четворице министара спољних послова, ограничен је овог пута на склапање мировних уговора са бившим сателитима, Италијом, Мађарском, Румунијом, Бугарском и Финском, док је питање Немачке, Јапана и Аустрије остављено за касније. За нас, за нашу земљу, ова конференција је необично важна што ће се на њој, поред осталог, решавати и о разграничењу Југославије и Италије.

Централно питање на конференцији мира у Паризу, према томе, биће опет питање Трста и Јулиске Крајине. На овом питању, као ни на једном досад, мобилишу се како снаге демократије тако и снаге реакције у свету. Прве — у циљу остварења истинског и чврстог мира, потпуног уништења свих остатака фашизма и агресије, као и доследног спровођења у дело свих оних великих начела у име којих је вођен прошли рат; друге — у циљу стварања нових жаришта међународних сукоба, нових база за будуће империјалистичке походе, нових извора смутњи и неслоге међу народима.

Наше јавно мнење и наша влада изразили су у више навата, јавно и недвосмислено, свој став како по питању италијанско - југословенског разграничења уопште, тако и по питању познате одлуке Савета министара посебно. Стварање такозване „слободне територије“ Трста окарактерисано је као акт уперен директно противу Југославије, као акт који, осим тога што на нашем живом националном организму ствара некакву интернационалну територију, претставља, са војничке и стратешке тачке гледишта, угрожавање наше земље, јер отвара пут будућим империјалистима за свакојаке авантуре.

Но, то није све. Бидоов предлог, који је са мањим коректурама усвојен од стране Савета министара и који би требало да, према мишљењу пунокрвних „демократа“ западног кова, претставља „праведно“ и компромисно решење — поред одузимања Трста — предаје Италији и чисто словенске територије, као што су Каналска Долина, Бенешка Словенија, град Горица — који се одваја од свог залеђа, Горичке области — и град Тржич са околином.

Апсурдност оваквог решења, којим се бившем нападачу остављају националне територије једног верног савезника из рата и, уз то, све стратешке погодности које је имао и у почетку напада 1941 године, јасна је и непобитна свакоме ко само објективно хоће да о стварима расуђује. Чак и принцип о „остављању минимума становништва под страном владавином“, који је био истакнут још на заседању Савета министара у Лондону септембра 1945 године, овде је просто - напросто погажен. Јер, како се друкчије може објаснити остављање 180 хиљада Југословена под италијанском влашћу према 80.000 Италијана под југословенском, него гажењем овог принципа, који, међутим, и кад би се у потпуности спровео, не би сам по себи био довољан, без других услова и околности, економске, географске, стратешке и друге природе, за праведно и правилно повлачење граница?

Али, нажалост, читава досадашња пракса и политика западних сила потврдила је да се овде не ради о неким принципима, него о извесним стварима потпуно друкчијег карактера. Према ономе како је писала западна штампа о мировној конференцији и према одзивима које је она нашла у дискусијама у Доњем дому и Белој кући, у говорима појединих званичних и полузваничних личности, принципи слободе и независности свих нација, њиховог права на самоопредељење и самоодређење — у име којих се водио прошли рат —, требало би сад да се замене тобоже демократским принципима гласања и надгласавања у појединим међународним форумима. Ово конкретно значи, да о судбини Трста и Јулиске Крајине не треба у првом реду да решава сам народ тих покрајина, не треба да решавају оне земље и државе које су ту директно заинтересоване (Југославија, Чехословачка, Мађарска, Украјина, Аустрија и Пољска), него, поред њих и заједно с њима, равноправно и подједнако, не знам која тамо јужноамеричка или нека друга држава коју интересује будућа судбина ових наших територија таман као лањски снег!

Зар је онда какво чудо што су уочи конференције такви италијански политичари, као гроф Сфорца, Бенедето Кроче и Пјетро Нени, кренули у прави хацилук по Европи и Америци, не би ли им успело да за своју тезу придобију којег „гласача“ више? Народу, који је за своју слободу и националну независност пролио море крви, треба сад гласачка војска западних сила — поједине земље које се налазе у њиховој директној економској и политичкој зависности — да изгласавају право на слободан живот!

А да би се пред демократским јавним мнењем света прикрила права суштина свих ових фраза о демократији, демократској процедури у међународним форумима и томе слично, реакционарна штампа и реакционарни политичари трубе о томе како Совјетски Савез тобоже не „жели“ сарадњу, како је источна Европа одвојена „гвозденом завесом“ од западне, итд.

На истој тој линији стварања несугласица у свету, на линији која је непосредно управљена противу остварења праве безбедности и демократског мира међу народима, налази се и говор генерала Де Гола који се ових дана отворено залаже за неки нови Локарно или Минхен, као и сва настојања и приче о потреби уједињења западних окупационих зона Немачке.

Међутим, мир је недељив. Он се мора до краја остварити, или га уопште неће бити. Он мора бити праведан и демократски, или ће се претворити у нови Версај, у примирје, као што је то био случај са раздобљем између првог и другог светског рата.

Народи, који су у име познатих демократских начела водили прошли рат — а ту несумњиво спадају и народи Енглеске, Америке и Француске — исувише су скупо платили своје искуство да би дозволили да версајске тенденције међународне реакције и овог пута тријумфују. И заиста, демократско јавно мнење ових земаља данас у потпуности подржава политику мира и правде у свету и, конкретно, политику праведног решења проблема Трста и Јулиске Крајине на бази њиховог потпуног припајања Југославији. Мировна конференција у Паризу мораће да рачуна и са овом чињеницом, као што ће морати да рачуна и са чињеницом да слободни народи, ослобођени у току рата противу наци - фашистичке тираније, нису заборавили на ратне циљеве за чије су остварење пали милиони најбољих људи, жена и деце Европе и света.

Едвард Кардељ шеф наше делегације на Мировној конференцији

За потпуно оживотворење тих ратних циљева, за спровођење у дело демократских обећања и одлука из отаџбинског, антифашистичког рата воде данас упорну и доследну борбу Совјетски Савез, демократске и народне државе Пољска, Украјина, Белорусија, Чехословачка и Југославија, као и читав демократски и ослободилачки покрет у свету. Као и у рату, тако и у миру снаге демократије способне су и спремне да бију битку противу свих тенденција распиривања и стварања нових жаришта сукоба, противу свих тенденција да се драгоцене тековине ослободилачке борбе народа, услед империјалистичких смицалица, извргну у своју супротност.

Став да Трст и Јулиска Крајина не треба сами, у заједници са народима који су директно заинтересовани, да одлучују о својој судбини, него да им треба надгласавањем и притиском натурити једно потпуно неприродно решење, недемократски је и противан свим међународним одлукама и решењима, донетим у току рата. Бранећи ова начела и ове одлуке на мировној конференцији и од оних који су их у своје време прокламовали, а сад их бацају у запећак, наша ће делегација, на челу са другом Кардељом, уствари наставити ону исту борбу коју су наши народи, на дивљење читавог света, започели онда када су фашистичке армије Немачке и Италије стојале на Атлантику, на Средоземљу и у Африци.

Т. МЛАДЕНОВИЋ

После избора у Турској

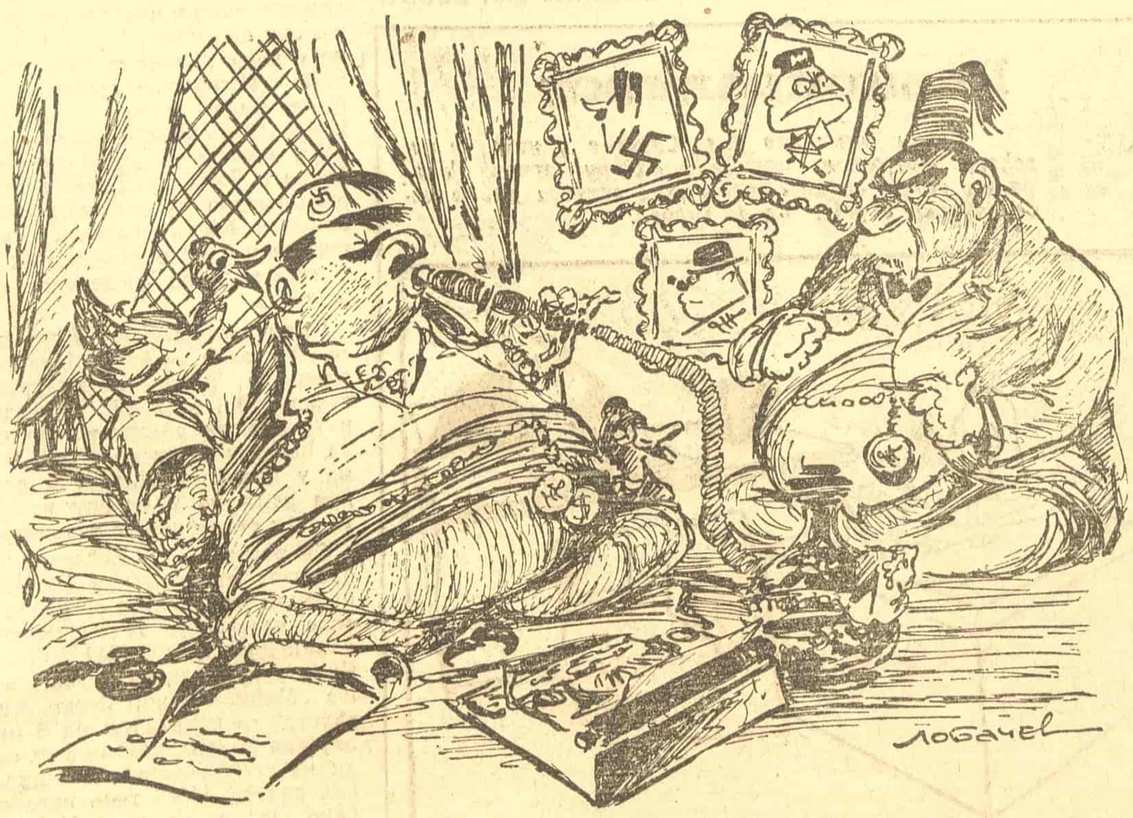

— Бива, Јалчин-паша, демократи су добили у многим местима. Да не настану неке промене по нас.

— Какве промене! Ето, после конзервативаца дошли су лабуристи на власт, па шта се променило!

ИЛИНДЕН

дан устанка народа Македоније

Двадесет првог јула (2 августа по новом) 1903 год. почео је народни устанак у Западној Македонији. Прве устаничке пушке припуцале су у селу Смиљеву, у граду Крушеву и у низу других места. Поробљени македонски народ, с пушком у руци, устао је у борби против вековне тираније Отоманске империје, за своју слободу. То су биле прве пушке веснице слободе и равноправности македонског народа.

Македонски народ је дуго и тешко крвавио и патио под Отоманском империјом. И када су се почела ослобађати и извојевала своју националну слободу његова браћа у Србији, Грчкој и Бугарској од Отоманског јарма, тада је то дубоко одјекнуло и у души македонског народа. И он је почео да организује свој национално-ослободилачки покрет, који је имао за циљ да извојује његову слободу. Под руководством Гоце Делчева, Гјорче Петрова и Даме Грујева, овај покрет обухватао је све шире слојеве македонског народа. Они су најзад у непомирљивој и истрајној борби за побољшање положаја македонске раје, против самовоље турске власти, бегова и ага, против пљачкаштва разних дахија, против анархије у отоманском управном апарату, успели да организују и поведу у борбу цео македонски народ.

Одреди македонског националног покрета (оружане чете) већ низ година водили су крваву борбу по свим деловима Македоније против разних турских самозванаца, пљачкаша, против самовоље бегова и турског управног апарата, — тако да су бегови и аге напустити своје чифлуке и имања, и склањали се у градове. Турска власт простирала се углавном на градове и главне комуникационе чворове.

До нарочитог заоштравања сукоба и борби долази почетком 1903 год. Оружани сукоби између македонског народа и Отоманске империје су све чешћи и жешћи. Априла 1903 год. долази до низа атентата у Солуну (на Отоман-банку, на лађу „Гвадалкивир“, по железницама итд.), и по другим местима Македоније, које врши Македонска омладинска национална организација, звана „Гемицијите“.

Ситуација у Македонији била је толико заоштрена, да је сваки појединац осећао да до нечега мора доћи, да се овако даље не може живети. О претстојећем устанку у Македонији говори међународна дипломација, говори се унутар редова македонске организације, говори се по Београду, Софији, Атини и Цариграду. Демократи и пријатељи мобилишу снаге како би помогли македонском народу, док се реакција међусобно погађа и тргује са судбином македонског народа. Заграничне претставништво македонског националног покрета данима и данима дискутује о ситуацији — о претстојећем устанку у Македонији. На овим дискусијама кристалишу се два схватања. Гоце Делчев и Гјорче Петров, истински родољуби, били су против устанка у Македонији, јер су сматрали да је преурањен и да неће довести до очекиваних резултата. Они су били за појачање оружане борбе и атентата, за дезорганизацију турског апарата и јаче организовање и повезивање народних маса. Међутим, други су говорили да је ситуација, нарочито у Западној Македонији, већ одавна сазрела, и терор и прилике неиздржљиви и да народ по сваку цену треба да се дигне на устанак. Поред једног дела из руководства, ову су тему подупирали и сарафисти и врховисти, којима је прерано избијање устанка у Македонији ишло у рачун, како њима тако и бугарском двору, јер су крвљу македонског народа Кобурзи хтели да врше притисак и да тргују са Турском за интересе свог двора.

Смрћу Гоце Делчева у селу Бањица — Кукушко 16 априла 1903 год. добије превагу друго схватање (Гарванова, Сарафова и др.), којим се придружује и Даме Грујев, тако да и организација узима курс на оружани устанак у Западној Македонији.

Илинденски устанак био је један од најплеменитијих манифестација одлучности и решености македонског народа, где је по цену највећих жртава хтео да извојује слободу и равноправност. Илинденски устанак јасно је манифестовао национално - ослободилачки и демократски карактер македонског националног покрета. У борби за слободу јасно се манифестовало јединство целог македонског народа, јер у њој учествују, поред Македонаца, и Власи, па чак и демократски поданици муслиманског народа.

Ослобођењем града Крушева и околине проглашава се Крушевачка република. Њен манифест и њено уређење јасно нам показују прогресивне и демократске идеале и тежње македонског народа. Руководство Републике било је састављено од Македонаца, Влаха и других националности, које су братски решавале сва питања. Манифест Крушевачке републике, упућен целом македонском народу, прокламује као основна начела: слободу и равноправност македонског народа, братство између македонског албанско и муслиманског народа. Надаље се у манифесту излажу тражења македонског народа за опште принципе демократије, за политичку слободу, слободу политичког организовања, за слободан културни и политички развитак, за аграрну реформу итд.

Турци су Крушевачку републику и устанак у Западној Македонији угушили крвљу. Они су убили или заклали 1.799 душа, силовали и обешчастили 2.152 жене и девојке и заробили 37. Попалили су потпуно или делимично 122 села са 8.646 кућа, а без крова је остало 51.606 становника. Али, иако су Турци крвљу и огњем угушили Илинденски устанак, он је остао да живи у души и срцима македонског народа.

И због тога, када је се македонски народ 1941 год. под руководством Комунистичке партије и друга Тита дигао против фашистичких завојевача, традиције и идеали Илинденског устанка, поред народноослободилачког програма, су ти који су напајали и одушевљавали македонски народ у његовој борби за слободу. Тада се у Македонији рађао нов Илинден. Он се није ограничио само на један крај, већ је у пожару народноослободилачке борбе обухватио цео македонски народ.

На Илинден 2 августа 1944 у Прохору Пчињском састали су се изабраници македонског народа да у окршају и пламену тешке и крваве борбе са фашизмом, остваре принципе Народноослободилачког покрета у Македонији, да прогласе слободу и равноправност македонског народа, да прогласе братство са српским и осталим народима Југославије, и да кажу читавом свету да у име македонског народа не може нико други говорити но македонсик народ и његови истински претставници.

Тако видимо како Илинден обједињује борбу македонског народа кроз две генерације и напослетку доводи ту борбу до краја, до извојевања слободе и равноправности македонског народа, до извојевања Македонске Народне Републике у демократској Федеративној Народној Републици Југославији.

Бане Андреев
министар рударства ФНРЈ

ЗАНАТСКЕ ЗАДРУГЕ ТРЕБА ДА БУДУ ЧВРСТ ОСЛОНАЦ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРИВРЕДНОГ ПЛАНА

Положај занатских произвођачких задруга

У данашњим приликама, кад наша индустрија не може да задовољи све потребе потрошача, занатска производња претставља важну привредну грану. А и доцније постојаће низ индивидуалних потреба потрошача које неће моћи да задовољи индустрија, те ни занатлије неће моћи да буду потпуно укључени у индустриску производњу. Занатлије су, дакле као стручно оспособљени људи, неопходни у привредном животу уопште, а поготову као ослонац у извођењу општег привредног плана. Зато се морамо позабавити питањем како да се занатлије упосле, да би својим учешћем у производњи дали свој допринос у извођењу државног привредног плана и у исто време да би решили проблем свог економског опстанка.

Данас је потпуно јасно да индивидуално бављење занатске радње не могу у производњи да дају велике резултате услед расипања стручних снага, слабог или недовољног инвентара, слабог капацитета рада и великих производних трошкова, који иду на уштрб потрошача. То значи да ће народна власт, имајући у виду интересе широких слојева потрошача, помагати таква занатлиска предузећа која имају што мање производне трошкове односно која израђују и продају најјевтинију робу.

Да би занатлије могле да дају максимум у производњи и да пруже потрошачким масама оне користи које се од њих траже, потребно је да се они организују у задруге чији ће капацитет производње бити несрављено већи а производни трошкови мањи него код једне индивидуалне радионице.

Ако се баци поглед на број занатских радњи у 1939 години и после ослобођења, види се да се он углавном није битно изменио. 1939 године било је у Београду и Земуну око 7.000 занатских мајстора са радионицама, а после ослобођења било их је око 6.000. — 1939 године било је свега 8 занатских задруга, док их данас има 95. Чланова занатско прерађивачких задруга има данас 1.876 према 93 члана, колико их је било 1939 године. То показује да су занатлије пошле правилним путем ка укључивању у привреду са максималним доприносом.

Пошто су занатлиско прерађивачке задруге ослонац држави у извођењу њеног привредног плана, треба настојати да се оне организационо учврсте и да окупе што већи број задругара.

Недостаци у раду задруга

Један од недостатака у нашим задругама је тај што у њима није обухваћен довољан број мајстора. То долази отуда што није уложено довољно труда де се занатлијама — мајсторима изложе све предности задругарског колективног начина производње над индивидуалним. Тако данас од око 6.000 мајстора, у задругама ради свега 788. Остали задругари били су радници до дана ступања у задругу.

Извесне занатско-прерађивачке задруге грешиле су и код примања нових задругара. Било је ту понекад преуског па и погрешног гледања на задруге. Тако се дешавало да је ново придошлим занатлијама ускраћиван улазак у задруге, и то због тога што су се већ учлањени задругари бојали тобожње незапослености. Није се схватило оно основно: да је задруга утолико јача уколико је масовнија. С друге стране, губило се из вида да у планској производњи нема опасности од незапослености. Због тога што задруге нису обухватиле гро занатлија дошло је до тога да у задругама није био обухваћен довољан број најбољих стручњака и то је ишло на рачун квалитета производа. Осим тога руководства појединих задруга често нису била дорасла постављеним задацима. Таква задружна руководства или боље такве задруге нису ни могле да се баве стручним уздизањем својих кадрова, док би било сасвим друкчије када би прилив занатлија, нарочито мајстора, у задруге био већи него што је.

Једна од нездравих и штетних појава у неким нашим задругама је и тежња да оне постану државна предузећа. Такву тежњу, која је резултат недовољног рада око политичког уздизања задругара, треба сузбијати, јер се на тај начин угушује иницијатива за што бољу организацију пребацивањем бриге око организације на некога другог.

Један од крупних недостатака појединих наших задруга је у томе што известан број задругара улазећи у задруге, не улажу у њих свој алат — инвентар — већ га задржавају за себе било цео или делимице, издају га под закуп и слично. Не треба говорити о томе какве штетне последице то доноси. Треба само истаћи да је и то недостатак свести код задругара.

Задруге као регулатори цена

Не треба испустити из вида чињеницу да су задруге уопште па и занатско прерађивачке — и онакве какве су — у блиској прошлости одиграле веома значајну улогу као регулатори цена на тржишту и у борби против шпекулације и црне берзе. Та улога задруга као регулатора цена је данас такође веома значајна. Кројачке задруге су прве скинуле цену шивењу одела са 1.200 на 900 динара. Затим је дошла одлука Уреда за цене који је снизио цену шивења одела I класе са 1.200 на 970 дин. Приватни мајстори међутим, и данас наплаћују за одело по 2.000 динара и преко тога. Исто тако обућарске задруге из дана у дан проналазе методе како да још снизе цену својој преради. Данас један пар ципела у задрузи коштa 240 динара, па до 560 динара. Само још увек постоји један део задруга које нису ништа дале у погледу снижења цена и главни им је циљ што већа зарада.

Такође не треба ни у једном моменту изгубити из вида чињеницу да су задруге добровољне економске организације радног народа и да су сви чланови задруга међусобно равноправни. Стога управе задруга треба у решавању свих проблема да путем конференција консултују све задругаре а не, као што је чест случај, да проблеме задруга решава сама управа.

Потреба фузионисања задруга

Као што смо већ рекли у почетку, у Београду и Земуну има засада 95 занатско прерађивачких задруга. Међу тим задругама има их и са веома млами бројем чланова. Такве су задруге по правилу готово и најслабије. А циљ задруга је да постану јаке радне јединице. Оне ће то постати ако се фузионишу и омасове. Према томе, један од најглавнијих задатака таквих задруга је да се оне у што краћем року фузионишу. Поред тога треба водити рачуна и о томе да се у оквиру једнога рејона фузионишу и обједине све занатско прерађивачке задруге исте струке. На пример: треба порадити да се у свом пословању фузионишу и обједине кројачке задруге „20 октобар", „Колектив" и „Будућност" у Првом рејону; обућарске задруге у Првом рејону: „Напредак", „Обнова", „Солид" и „Црвена звезда" итд. Овакво обједињавање треба да предузму све занатско прерађивачке у оквиру једнога рејона. У оним пак рејонима где постоји само једна задруга на пр. кројачка или нека друга, не треба стварати нове задруге исте струке, већ постојећу задругу омасовити на тај начин што ће се у њу укључити нове занатлије исте струке.

Обједињавање и фузионисање задруга у оквиру једнога рејона створиће од задруга јаке радне јединице које ће имати велику предност. Народна власт ће таквим задругама моћи да пружи најобилнију помоћ. Кредитирање таквих задруга биће лакше и корисније. Такве задруге ће необично много помоћи народну власт. Обједињене задруге ће без сваке сумње имати боље руководство, концентрисану и обједињену стручну снагу чији ће ефекат рада бити несрављено већи него у већем броју мањих задруга.

Недавно су формирани струковни саветодавни одбори чија је улога врло значајна. Они ће радити на обједињавању задруга исте струке и на њиховом повезивању са народним властима и Главним савезом занатских задруга. Неопходно је да ови одбори уложе што више труда око указивања помоћи задругама и око одржавања што чвршћег контакта са народним властима и Савезом занатских задруга.

Момир ТОМИЋ

У недоумици

Члан 5 кућног реда града Београда вели: У становима закупац неће држати живину ни животиње.

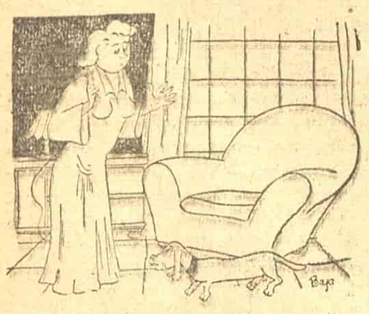

— О о, Боже, дали је и мој Џеки животиња?

АМЕРИЧКИ ЗАЈАМ ЕНГЛЕСКОЈ

ЈЕНКИ НЕ ДАЈУ НОВАЦ ТЕК ОНАКО...

Око десет месеци прошло је од 11 септембра 1945 године, када је делегација енглеске владе повела у Вашингтону преговоре о зајму, до дана када је претседник Труман потписао Закон о зајму Енглеској у износу 4.400 милиона долара, од које је суме 650 милиона намењено обрачунавању по Закону о зајму и најму и исплати америчке имовине што се налази у Енглеској.

Закон о зајму Енглеској рађао се у Сједињеним Америчким Државама у атмосфери оштрих расправљања између његових присталица и противника. И у самој Енглеској било је исто таке много диску. сија по питању тога зајма. Финансиско-економска питања нису претстављала главни проблем на обе стране Атлантика. Тај проблем садржан је у међународно-политичким последицама зајма.

Извесни кругови енглеске буржоазије исказивали су бојазан да ће зајам претстављати онај залогај, због кога ће Енглеска морати да прода своје право првенства, да ће се зајам претворити у златан ланац, који ће приковати Енглеску за кола САД.

У САД истакнути политичари гледали су у финансиском споразуму с Енглеском полугу помоћу које америчка реакција покушава да задржи Британску Империју у колосеку своје спољне политике. Други су се пак с разлогом бојали да се зајам може користити за учвршћење Британске Империје и угушивање народноослободилачког покрета њених колонијалних народа.

О томе да зајам није чисто финансиски споразум, већ тежи далекосежним економским и политичким циљевима, сведоче у првом реду, његови не баш уобичајени услови.

Износ од 3,75 милијарде долара стављен је на расположење Енглеској са годишњим интересом од 2% (тачније — 1,62 од сто) и са педесетогодишњим роком. Отплата зајма има да почне тек 1951 године, а у случају ако се то буде показало немогућно с обзиром на стање енглеског платежног биланса, предвиђено је одлагање плаћања интереса. Услови зајма, према томе, доста су повољни.

Лорд Кајнс, полажући у Дому лордова рачун о резултатима преговора о зајму, истакао је његове изузетно повољне финансиске услове. Подвукао је чињеницу да Енглеска у току првих шест година уопште неће плаћати интерес по зајму, а касније ће плаћати само у оним годинама када извоз буде достигао ниво за 60 од сто виши од предратног. Сем тога, годишња уплата 2 од сто не рачуна се од целокупног износа зајма, већ од суме која остаје за сваку од тих година, тако да ће Енглеска просечно платити само 1,62 од сто годишње. Преимућства, која су Енглеској пружена, нарочито су очигледна ако се узму у обзир услови зајмова датих другим државама, на пример Француској. Експортно-импортна банка САД дала је 1945 године зајам за коначне обрачуне по Закону о зајму и најму, са годишњим интересом од 2,3/8 од сто у току тридесет година, почевши од следеће године. Према томе, у току првих шест година Енглеска неће платити ништа, а Француска ће морати да исплати 34 од сто износа зајма.

Али, набројаним, релативно повољним финансиским условима ни изблиза се не исцрпљују захтеви САД. Енглеска мора да исплати амерички зајам не само новцем, већ и одрицањем од извесних повластица, које је она задржала као највећа колонијална држава у свету. Сједињене Америчке Државе захтевале су да систем такозваних имперских преференција постане лабавији и да се постепено ликвидира. Као што је познато, тај систем повезује Британску Империју у неку врсту царинског савеза. Затим је захтевана ликвидација контроле валуте и смањење стерлинишког задужења доминионима и колонијама, и то у циљу да им се олакша могућност веће куповине америчке робе. (Стварање стерлиншког блока имало је за последицу концентрисање доларских фондова земаља — учесница тога блока у Лондону. Такав систем ограничавао је за земље стерлиншког блока могућност куповина у САД и доводио их је у зависност од енглеског тржишта.)

Према споразуму, Енглеска се обавезала да ће у једногодишњем року ликвидирати стерлинишки блок, тј. ликвидирати „општи доларски фонд", да ће дати један мали део зајма у доларима Индији и другим земљама у оквиру исплате свог стерлиншког задужења.

Споразумом се Енглеска обавезала да приступи Бретонвудском плану, који су прихватиле делегације 44 Уједињене нације у јулу 1944 године. Споразум предвиђа установљење „Међународног фонда за валуте" са капиталом од 8 милијарди долара, који има да ради на стабилизацији националних валута. Исто тако предвиђено је оснивање „Међународне банке за реконструкцију и развој" са акционарским капиталом од 9 милијарди долара. То је оваплоћење идеје америчког плана, који је разрадио секретар државне благајне Вајт. Сједињеним Америчким Државама стало је до тога да се створи чврста, стабилна валута, пошто је у тој земљи концентрисано близу 70 од сто целокупне количине монетарног злата. Сем тога прихваћен пројект води, у крајњој линији, укидању валутарних ограничења клириншких споразума и других ограничења, која сметају проширењу америчког извоза.

Споразум у Бретон-Вудсу забрањује свакој држави да самовласно обара курс своје валуте у односу према злату више него за 10 од сто, чиме је искључена могућност обарања курса фунте у циљу повећања способности за такмичење на светском тржишту.

На тај начин, услови зајма погоршавају положај Енглеске као извозника и траже нове напоре да би се способност Енглеске за такмичење на спољним тржиштима обезбедила. Амерички зајам не само што не скида са дневног реда проблем повећања извоза, проблем који се намеће Енглеској, већ га, напротив, продубљује. Питање, о коме је реч, актуелно је за Енглеску већ зато што отплаћивање зајма тражи годишњу суму у приближном износу 34 милиона фунти стерлинга. А то износи скоро десетину вредности предратног извоза Велике Британије. Енглеска влада, као што се види из званичних изјава датих у вези са одобрењем Закона о зајму, намерава да га у првом реду искористи у циљу увоза алата и сировина неопходно потребних за развој извозних грана привреде. Према томе, дајући зајам под условима, који ограничавају енглеске привилегије у светској трговини, Сједињене Америчке Државе у исти мах доприносе јачању њених могућности извоза. А тиме јачају и свог главног такмаца.

Већи број чланова америчког Конгреса истакао је у току дискусија о зајму да није потребно испољавати прекомерну хуманост према Енглеској. Они су наглашавали да Енглеска, ма да је постала дужник за суму преко три милијарде фунти стерлинга, ипак још има огромне инвестиције од преко две милијарде фунти стерлинга. И да би продаја тих инвестиција смањила дефицит њеног платежног биланса. Сем тога, у Конгресу су се чули захтеви да Енглеска, која у току ових година неће имати могућности да отплаћује зајам у новцу, плаћа острвима и базама.

Демократа Себет, који претставља државу Илиноис, изјавио је приликом расправљања законског пројекта о зајму у Претставничком дому: „Енглеска ће користити зајам у циљу јачања колонијалних поседа и фашистичких влада, за чије смо уништење утрошили милијарде долара. Енглеска је дошла к нама са крокодилским сузама, изјављујући да она мора бити спасена. Али у исти мах она може лако да дође до те суме ако прода само десети део својих поседа."

Међутим, против тих захтева изјаснила се већина чланова Конгреса, а између осталог — његово најреакционарније крило. Амерички империјалисти, и поред своје грамзивости за новцем, нису се појавили у улози Шајлока, који би тражио од Британске Империје комад меса. Они сматрају Енглеску ослонцем реакционарног утицаја у Европи, ослонцем који игра улогу стражара такозване „западне демократије". Америчка реакција намерава да искористи зајам, који је дат Енглеској, против демократије и у интересу стварања англосаксонског блока под руководством САД. Али догађаји имају своју логику. Енглеско-амерички финансиски споразум неизбежно ће довести до заоштрења супарништва његових учесника у борби око тржишта и сфера утицаја. Споразум ће нагризати темеље енглеско-америчког блока. Покушаји да се противречности у оквиру блока решавају на рачун других народа наићи ће на отпор широких демократских маса, које стоје на бранику мира.

А. МИЛЕЈКОВСКИ
(Совинформбиро)

Потреба упознавања задатака Одељења рада ИНО-а

Синдикалне подружнице неуказују му довољно помоћи

Одељење рада формирано је најкасније од свих одељења Извршног народног одбора града Београда.

Одељење рада је формирано потребом да се, с једне стране, заштити радник у радном односу без обзира да ли је он у државном, задружном или приватном сектору, и да се, с друге стране, приступи организованом и планском подизању нових нараштаја радничких стручних кадрова за нашу привреду. Радник у радном односу заштићује се разним мерама, према томе које је његово добро изложено опасности. Одељење рада је позвано да заштити живот радника за време самог рада. То се постиже увођењем разних заштитних средстава на сваком опасном месту поред машине, где би могло да дође до несрећног случаја. Затим долазе хигијенско-здравствене мере, којима се заштићује здравље радника за време обављања посла. Мере хигијенско-здравствене заштите рада су врло разнолике и све се углавном своде на то да се обезбеди чистоћа и хигијенски уређај радионица, споредних просторија, радничких мензи и дворишта.

Затим посебан задатак Одељења рада претстављају ученици у привреди који су такође за време изучавања заната у радном односу према свом послодавцу. Заштита ученика у привреди од разних облика искоришћавања прописана је Законом о ученицима у привреди који је ступио на снагу 5 априла о. г.

Ове заштите ученика у привреди су само део оних задатака, које Одељење рада мора да оствари према ученицима. Три дома ученика, један дом ученица у којима је смештено и потпуно обезбеђено око 700, остварују сав свој свакодневни рад под непосредним руководством Одељења рада.

Све ове службе Одељење рада већ обавља. Многа, од већих предузећа у Београду, која су прегледали инспектори рада овог одељења или специјалне стручне комисије, осетили су знатну помоћ од интервенција Одељења рада у побољшању техничко-хигијенских услова рада. У прегледању предузећа правилно је поћи од оних предузећа, у којима има више недостатака и у којима су више изложени опасности права радника. Кад се зна да у Београду има 11.000 предузећа и да их сва треба прегледати, а нека од њих и чешће, онда је јасно да инспектори Одељења рада не могу да знају у којем предузећу има више недостатака, у којем су лошији услови за рад и према томе која од њих треба хитније прегледати. Сви ти недостаци које треба отклонити у сваком предузећу, најбоље су познати самим радницима предузећа, њиховим синдикалним подружницама и нарочито њиховим радничким повереницима. Раднички повереници са својим подружницама су првенствено позвани да скрену пажњу управи предузећа да отклони све запажене недостатке, који су опасни по живот и здравље радника, као и да изгладе све несугласице између управе и радника, које би се косиле са правима радника из радног односа. Ако управа предузећа не уважи захтев и не отклони указане недостатке, раднички повереник мора одмах писмено или телефоном да обавести Одељење рада о стању радних услова у предузећу

Тако треба да поступају синдикалне подружнице и раднички повереници у интересу радника свога предузећа. Али они су досад углавном пренебрегавали, пропуштали и превиђали ову своју дужност, а пропусти су последица неповезивања са Одељењем рада и непознавања његових задатака. Задаци Одељења рада и радничких повереника потпуно се поклапају и усмерени су у правце сваковрсне заштите радника у радном односу, као и ученика у привреди. Онда је јасно да се пуни успех у овом погледу може постићи само у том случају ако Одељење рада и раднички повереници буду повезано радили на отклањању свих недостатака у предузећу.

Другим речима пун успех сарадње Одељења рада и радничких повереника у извршењу изнетих задатака неће изостати само у том случају, ако раднички повереници буду на време обавештавали Одељење рада о свим недостацима у свом предузећу и о свим повредама радничких права из радних односа.

Живислав ЂОРЂЕВИЋ

Равноправност

Грчки министар рада Стратос упутио је наређење Извршном народном одбору грчке Генералне конфедерације рада у коме захтева да поднесе оставку у року од 48 часова.

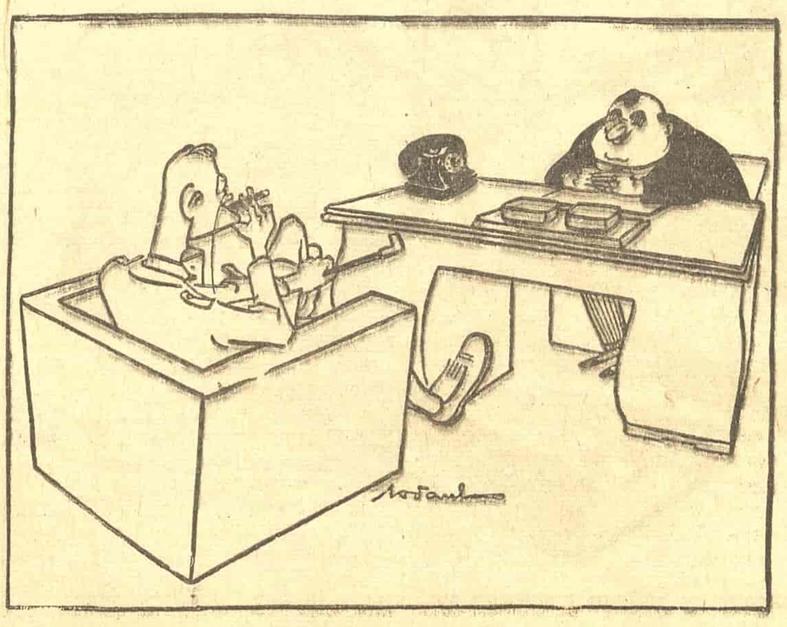

— Ми смо за пуну равноправност! Када остали немају сло. бо што да их имају синдикати.
— О, ако је тако, онда је све ол рајт!

У СУБОТУ ИЗЛАЗИ НОВИ 52 БРОЈ ИЛУСТРОВАНОГ ЛИСТА „Дуга"
ЦЕНА БРОЈУ 6 ДИН.

ЗА УВОЂЕЊЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ АДМИНИСТРАЦИЈЕ У ОДБОРИМА

АДМИНИСТРАЦИЈА НАРОДНИХ ОДБОРА

Питање администрације у нашој новој држави јесте питање од великог значаја, јер у најчешће случајеве, баш кроз несређену администрацију долази до масе неправилности у раду, долази до испољавања бирократских тенденција старог чиновничког апарата.

Посебно питање администрације народних одбора, нових органа народне власти са великим бројем наслеђеног старог чиновничког апарата, допуњеног младим људима неупућених у административно пословање, јесте питање коме се мора посветити велика пажња.

Службеници рејона у већини случајева уложили су све напоре да се стање администрације побољша, да се архиве среде како би се предмети могли лакше пронаћи, да се заведе евиденција предмета, уведу картотеке и др. али баш та динамичност у раду рејонских народних одбора, тај нагли развој и повећавање послова, није могао бити савладан.

Увиђајући све ово, као и потребу за једном добром, сређеном и организованом администрацијом, кроз чије би се струјање могле јасно видети интенције наших народних власти, и жеља да се наше народне власти баш путем упрошћавања администрације и уклањања бирократије још више приближе народу, Извршни народни одбор града Београда, а и према указивању Контролне комисије, образовао је административну комисију, са задатком да прегледа администрацију свих одељења и рејонских народних одбора са Земуном, и да по обављеном послу поднесе Одбору своје предлоге ради увођења једнообразне администрације, упрошћавања исте и увођење нових начина административног пословања, који ће најбоље одговарати духу наше нове држав, нрганизацији наших народних власти.

Основно што је примећено код свих рејона заједно са Земуном, то је да не постоји један јединствени деловодни протокол, кроз који би циркулисали предмети свих отсека, нити пак једна архива где би се чували и држали сви предмети који су дошли у Рејон и прошли кроз деловодни протокол.

Боље рећи, постоје две архиве: централна и архива Станбеног отсека, али зато сваки отсек води опет за себе неки деловодник — евиденцију, бележи на предметима — актима бројеве своје евиденције, а свршене предмете, уместо да пошаље централној архиви, љубоморно чува у столовима, орманима и т. д.

Разуме се да све ово отежава рад, да се предмети не могу лако пронаћи када затребају, да свршени предмети леже по фијокама, а да опет из деловодног протокола нико не може рећи шта је са тим и тим предметима било и какво је решење донето.

Скоро је редовна појава — да је десна страна деловодника празна.

Стање регистра је исто тако слабо. Једно лице је често заведено онолико пута, колико је молби подносило рејону, а то се дешава и са државним установама и одељењима ИНО-а, која у једном регистру имају по неколико рубрика без икакве везе.

Књиге евиденције и експедиционе књиге, како за спољну тако и за унутрашњу пошту су рађене и вођене онако како је ко стигао и како је ко сматрао да треба да буду вођене, али скоро имају заједничко то, да се по њима предмети тешко могу наћи и да је потребно у овом мору парафа и потписа напрегнути велику пажњу да би се човек снашао.

Када затражите да из предмета или деловодника видите што је урађено по конкретном случају, тешко да ћете успети, али зато чиновник који је радио тај предмет даће вам детаљна обавештења.

Што се тиче самих картотека ту је ситуација још тежа. Оно што је најгоре јесте то, да се уопште не познаје значај и смисао увођења картотеке као једног модернијег и бржег начина евидентирања и административног пословања једног предузећа и установе, која треба да замени глomазне књиге — контролнике и друго.

Међутим, у једном рејону нашли смо и на ту ситуацију, да је другарица код које смо затражили да нам покаже један картон из картотеке, узела књигу регистра, као помоћно средство за проналажење картона, и тек када је у регистру нашла име лица и број картона, пронашла је и сам картон!

Непотребним картотекама обилују нарочито Отсеци социјалног старања, где једно лице има по 4 и више картона, и где један картон служи да би се пронашао други картон, а подаци су скоро истоветни.

Ово долази отуда, што се картони не воде по азбучном реду, већ по реду како се исти отварају странкама, што је из основа погрешно.

У истом отсеку постоје и дечје картотеке од по неколико хиљада картона деце са подручја рејона, али је та картотека мртва, јер од како су прикупљени подаци за децу унети у картоне, а то је било пре неколико месеци, отада по истима ништа није рађено. А ми знамо од коликог би значаја била једна добра дечја картотека за сваки рејон, сређена и жива, где би све промене биле редовно уношене.

Редовна је појава да се воде поједини контролници, а да би се лица у њима могла пронаћи, воде се и регистри. Значи, две књиге, два посла, уместо да се изврши комбинација и да се контролник раздели по азбучном реду и свако слово прима своје странке.

Тако исто је примећено да решења по појединим конкретним случајевима доносе чиновници (пример отсека радних односа скоро у свим рејонима) што је у очигледној супротности са Општим законом о народним одборима и организацији народних власти, где решења могу доносити само повереници појединих отсека као претставници народа, а никако чиновници.

Евиденција издатих бонова за текстил, као и евиденција издатих потрошачких карата води се врло примитивно тако, да је контролу истих од стране одговорних, као и виших органа народне власти тешко ефикасно спровести и остављене су широке могућности злоупотребе. Овом питању комисија је посветила нарочиту пажњу и поднеће Одбору предлог о начину како да се ова контрола спроведе.

На основу свега горе изложеног може се извести закључак да је стварно крајње време било да се прегледа администрација рејона и одељења ИНО-а и предузму потребне мере за уклањањем недостатака и увођењем једнообразне администрације и упропашћавање исте.

Комисија сада разрађује прикупљени материјал о раду рејонских народних одбора са Народним одбором Земуна и сматра да је могуће завести једнообразну администрацију код свих рејонских народних одбора и Народног одбора Земуна, о чему припрема детаљно разрађени план и шаблоне са формуларима за увођење ове једнообразности, које ће поднети ИНО-у.

Али да би се све ово постигло, и да би се спровело у живот, и наша администрација једном ставила на здраве основе, комисија сматра да би било потребно путем једног чисто практичног курса, оспособити добар кадар архивских чиновника, који ће бити у стању да воде једну јединствену архиву за цео рејон, да се укину сви они непотребни деловодници, разне врсте евиденције по отсецима и рефератима.

Када рејонски отсеци буду стекли поверење у ту централну архиву, када њима буде јасно да ће један предмет или акт који пошаљу у архиву моћи за релативно кратко време пронаћи у истој, када им поново затреба, онда неће имати потребе да предмете и акта задржавају код себе.

Наши деловодни протоколи тек тада ће одговорити својој правој намени, т. ј. из њих ће се моћи увек видети у каквом се стадијуму решавања налази поједини акт или предмет. И тада по архивама рејона вероватно неће бити потребан оволики број службеника колико је запослен данас. Све ово захтева пуно времена, труда и напора да се преброде све тешкоће да се направи ред у нашим архивама, да грађанин стекне поверење, да ће његова молба за текстил, за стан, за уверење и друго бити према стварним могућностима решена уредно и на време, и да неће доживети судбину забаченог папира у столу неког службеника или лежати у прашњивој фасцикули архивског ормана.

Драг. М. РАНЧЕВИЋ

Шокинг

„Народни фронт окупља све конструктивне народне снаге, све оно што је позитивно“ — рекао је маршал Тито претставницима антифашистичких органи зација и народу Далмације и Сплита.

— Замислите, дарлинг! Ономад, дође ми моја бивша служавка Резика и каже: — „Другарице“, (замислите, то мени тако каже!) „желите ли да се упишете у Народни фронт?“ Скоро што нисам пресвисла од такве бламаже! Шокинг

Боримо се против прашине — једног од извора туберкулозе

По своме природном положају — лежећи између две велике реке и налазећи се на брдовитом терену — Београд би требало да буде врло здрава варош. Међутим, чињеница је да Београд у погледу обољења од туберкулозе стоји не само на првом месту у земљи, већ међу првим градовима у свету. Поред тешких економских прилика под којима је живела до рата велика већина београђана и других узрока, један од веома важних је и лош ваздух у највећем делу града. Будућом планском изградњом Београда, а нарочито подизањем зеленила, ситуација ће се знатно поправити. Међутим, не чекајући на ове радикалне мере, ми и сами можемо већ данас много шта да поправимо.

Поливање и прање улица је обновљено, али, с обзиром на тешкоће са којима се боримо, нажалост још увек у недовољној мери. Засад се перу само улице у центру, док су оне остале и даље пуне прашине. Треба међутим схватити да ово питање данас не може бити решено без масовне помоћи самих грађана. Они пак често нису свесни колику опасност за њихово здравље, а нарочито за здравље деце претставља ова прашина, па не само да се противу ње не боре, већ и сами помажу њеном ширењу. На пример, тротоари и улице по правилу се чисте тек пред 7 часова изјутра, кад је већина београђана на улици, одлазећи на посао. При том се обично чисти без поливања и, дизањем облака прашине, уствари више штети но користи... Травњаци, тако сјајно обновљени у пролетошњој акцији, на много места су запуштени, тако да, уместо да претстављају средство за поправку ваздуха, постају извор прашине и средство за ширење болести. Да не говоримо колико се мало пази на прашину кад се руши или зида нека грађевина.

Са мало добре воље и труда највећи број ових извора прашине може се умањити па и потпуно отклонити. Вода се додуше мора штедети, али зар не би могли грађани да сачувају воду од умивања или туширања па да бар једном дневно полију и почисте тротоар и улицу пред кућом? Зар је одржавање травњака заиста тако велики труд, да га не можемо учинити? Не би ли се улице и тротоари могли да почисте пре 6 часова, кад на улицама још нема много света? Зар се не може организовати, поред редовног поливања центра, да се повремено оперу бар оне прометније улице изван ужег центра града?

Ове и сличне „ситне“ мере могу много да допринесу да се смањи, а временом и потпуно отклони прашина са наших улица. Тим би се корисно утицало на побољшање здравствених услова живота београђана, а нарочито омладине, који су, бар за велику већину, услед наопаке грађевинске „политике“ пре рата, веома лоши. Потребно је, пре свега, да сами грађани буду свесни какву опасност за здравље претставља прашина и да потом и по сопственој иницијативи и кроз акције наших масовних организација, приступе упорној, свакодневној борби противу овог великог зла, наслеђеног из прошлости...

Душан СТЕФАНОВИЋ

ДЕФИЛЕ ФИСКУЛТУРНИКА
Југословенске армије и Морнарице

У недељу одржаће се у Београду величанствени дефиле фискултурника Југословенске армије и Морнарице. Полазак параде утврђен је у 9 часова пре подне. Зборна места налазиће се у улицама у околини Славије: у Делиградској улици, Булевару Југословенске армије, у Светосавској улици и улици Маршала Толбухина.

Дефиле фискултурника кретаће се од Славије улицом Краља Милана, поред почасне трибине на Теразијама, затим Кнез Михаиловом улицом и завршити у улици Седми јули (Краља Петра). Неке колоне делимично ће се разилазити у Косанчићевом Венцу и продужити до својих јединица Богојављенском и Босанском улицом.

РАСПОРЕД РЕЈОНА:

Лева страна Краља Милана и Кнез Михаилове улице

Први рејон — од улице 7 јула (Краља Петра) до Француске читаонице — прилаз из улице 7 јула, Вука Караџића, Кнегиње Љубице.

Други рејон — од Фрацуске читаонице до места одређеног за војне јединице. Прилаз из Коларчеве улице и Трга Републике.

Пети рејон — од друштва »Путник« до места одређеног за II музику. Прилаз из Добриње, Кнез Михаилове.

Четврти рејон — од Генерала Жданова до улице Народне Републике (Београдска). Прилаз из ул. Генерала Жданова и Краља Милутина.

Десна страна Краља Милана и Кнез Михаилове улице

Земун — од улице 7 јула до Академије наука. Прилаз из улице 7 јула и Вука Караџића.

Трећи рејон — од Академије наука до Сремске улице односно места одређеног за војне јединице, — Прилаз из улице Кнегиње Љубице и Сремске (Драшковићеве).

Седми рејон — од биоскопа »Звезда« до ул. Генерала Жданова. Прилаз из Кнез Михаилове улице.

Шести рејон — од улице Генерала Жданова до Краља Милутина, односно слободног простора према Славији. Прилаз из улице Генерала Жданова, Гарашанинове и Краља Милутина.

Место од Сремске улице до биоскопа »Звезда« предвиђено је за претставништва и организације са позивницама.

Простор од Нушићеве улице до Булевара Црвене армије предвиђен је за инвалиде.

Гњила воћка брзо опадне

Драгољуб Јовановић је изјавио да они хоће »да Југославија стане чвр сто на обадве ноге«.

— После овога тешко да ћемо ми икад стати на обе ноге.

БЕОГРАД ИМА 27 МЕНЗИ СА СЕДАМНАЈЕСТ ХИЉАДА ПРЕТПЛАТНИКА

БОЉА ХРАНА НИЖЕ ЦЕНЕ

Задатак новембарског такмичења мензи

О такмичењу мензи најбоље могу да кажу радници и намештеници који се хране у радничко-службеничким мензама, нарочито, какву храну и уз које цене су јели у децембру и јануару месецу, а какву једу данас.

У Београду и Земуну у децембру 1945 било је 118 мензи са 12.000 претплатника, а данас имамо 78 мензи у којима ради 504 стручних и нестручних радника; у њима се храни 17.386 претплатника.

Организација мензи у прошлој години била је само иницијативна и непланска, зато је и положај мензи био тежак. Таква ситуација је уследила углавном због недостатка намирница, инвентара, локала и стручних кадрова.

Какво је стање било са стручним кадровима може се видети из руковања мензи, првенствено службеничких, које су имале велике мањкове (Занатски дом имао је дуг 200 хиљада динара, менза „Атина“ 80.000 динара). Све ове мензе пословале су са великим кредитима а књиговодство им је вођено врло неуредно или уопште није вођено. Менза АСНОС-а до 1 јануара 1946 уопште није имала евиденције о своме пословању.

Овакво стање у мензама било је до јануара месеца када је на иницијативу Месног синдикалног већа основан координациони одбор за мензе при Главној београдској радничко-службеничкој задрузи. Одбор је добио задатак: снабдети мензе намирницама из централног магацина, помоћи унутрашње организације мензи, техничког уређаја, хигијене и естетског изгледа. Мензе су постигле приличне успехе једино крајњим залагањем службеника, од чистачице до економа и управника. Просечна цена оброку није се битно изменила: у јануару је била 13,45 динара, када су највећи део режија сносила предузећа чије су мензе биле, а данас када све режије сносе мензе, цена оброку је 13,69 динара. Квалитет хране поправио се за 58 од сто што се најбоље види из ових података. У децембру претплатник је добијао у намирницама 1860 калорија дневно, а данас добија 2950 калорија.

Рационалном расподелом рада и уштедом огрева режије су смањене за 26 од сто, чиме је уштеђено у току такмичења претплатницима око 2.100.00 динара.

Нашој привреди мензе су у току такмичења уштеделе око 500 кубних метара дрва и око 120 тона угља, ослободивши на тај начин 40 вагона саобраћају.

У настојању за даљим снижењем цена и побољшањем квалитета хране, мензе су приступиле товљењу свиња 24 мензе тове 408 комада свиња. Нарочито је вредно истаћи мензу Централ, Земун, која је утовила 4 свиње преко 150 килограма, само отпацима од хране. Пет мензи су организовале своје повртарство. Менза Завода за израду новчаница у Топчидеру уложила је досад 160.000 динара у своју башту. Од тога башта је зарадила само за расад 60.000 динара.

Мензе својим радом, а нарочито у последњем такмичењу, у току ове године уштеделе су својим члановима, ако се имају увиду цене хране на слободном тржишту и у државним ресторанима, око 11,760.000 динара. Заслуге за ове успехе припада управама, а нарочито онима који раде непосредно у мензама.

У последње време поједине задруге су почеле да преузимају мензе што се у многоме одразило у њиховом правилном снабдевању. Али многе задруге су овом послу приступиле неплански не интересујући се за задатке мензи. Многе, руковођене жељом за профитом не примају никакве савете и искуства стечена у раду са мензама Одбора. Случај Главне железничке задруге која је мензу хтела да помаже од зарада железничких бифеа, одричући право надзора Координационом одбору за мензе и ИНО-у за град Београд. Управник мензе вршио је злоупотребе са рационираним артиклима продајући месо грађанству које је увезено без одобрења а самим тим и без лекарског прегледа и плаћања трошарине. У ову мензу је увезено 500 кг саламе, коју је задруга добила за возно и секциско особље Београда, а које се највећим делом покварило. Јагњеце су куповали по унутрашњости по 45 динара килограм, када је јагњетина у Београду продавана по 35 динара. Све ове неправилности управник мензе је вршио по упутствима управе задруге. Радничко-службеничка задруга у Земуну преузела је Централ, али она само руководи рестораном а мензу је препустила синдикалној подружници, иако се и менза и ресторан налазе у истој згради. Због ове поделе ложе се две ватре, плаћају два економа, два кувара и двострука послуга.

Поједине управе мензи не траже сагласност, нити мишљење Координационог одбора. Оне раде на своју руку. Случај двеју мензи Борба—Култура и Политика — Глас, које се налазе у једној улици а које заузимају два локала и капацитет није довољно искоришћен ни код једне мензе, тако да су режије велике.

Будући задаци мензи у новембарском такмичењу су спремање зимнице, снижење режија, увођењем машина и механизација рада. Сва своја настојања мензе усмерују да обезбеде здраву, снажну и разноврсну храну уз јевтине цене за најшире народне слојеве и да на тај начин утичу непосредно на подизање реалне наднице радника и намештеника.

Клонимир Матић

Предвечерје у једном логору

ДОПИС СА ОМАДИНСКЕ ПРУГЕ

Најбоље школе у Београду — најбоља бригада на деоници

Данас смо почели рад у 4 ујутру. Још није ни одмор а већ смо пребацили девет тура. Јуче за исто време одбацили смо седам.

— Ено, они су већ одбацили десет вагонета, говори једна другарица показујући на суседну групу. Тандрчу вагончићи, ори се песма и потмуло одјекује бат набијача. Они који набијају земљу раде озбиљно. Знају да од њих много зависи. Ако се земља не набије добро улегнуће.

Друг Живота из друге чете, снажан и здрав даје потстрека свима. Ради за тројицу. Он копа за сваки вагонет и утовара га. Док се у осталим петоркама утовара по девет вагонета његова петорка товари десет. Тамо где Живота ради вагонет је кубни метар.

Одмор. Другови дискутују.

Јуче је трећа чета добила прелазну заставу. . А данас? — видећемо.

Другарице ни мало не заостају иза другова. Милена Родић и Рада Бегечки, обе из друге чете најбоље раде. Оне причају о својим искуствима. Само Животу нико да стигне.

На звук пиштаљке сви се дижу и поново зврје вагонети а на све стране одјекују повици.

— Пажљиво другови, не трчите за вагонетима!

Сваких 15 минута пуни се, истовара и враћа натраг вагонет.

Идем према трећој чети — нашој најбољој чети. Синоћ су добили прелазну заставу. 35 омладинаца ове чете раде ударнички. Поставили су себи норму 43 кубна метра дневно. Сваког дана они је пребацују. Јуче су ископали 46 кубних метара а данас 50 и по. На сваког омладинца долази више од једног метра. Тројка: Павле Весовић, Живота Момчиловић и Бора Милидраговић најбоља је. Павле Весовић сврши за шест часова рада просечно 15 кубних метара а Бора и Живан утоваре то. Ова чета ради на усеку. На радилишту треће чете, на једном великом стубу вију се две заставице. То је прелазна заставица најбоље бригаде коју смо добили 21 јула и прелазна заставица чете коју су добили јуче. И једну и другу могу им сутра одузети друге чете.

— Нећемо је дати, задржаћемо је, вели Павле Весовић. Статистичар нам показује резултате. Сада је 20 минута до девет, направљено је 13 тура и избачено 143 кубна метра.

Прва чета такође не заостаје. Они раде на прављењу пропуста. Сипају шљунак, праве бетон. У 11 часова престаје рад. На радилиштима одјекују звиждаљке. Алат се скупља, колица се постављају на место. Строј и полазак у логор. Данас је радило 176 омладинаца, ископано је и превежено испланирано и набијено 243 кубна метра земље што износи 1.35 кубни метар на сваког омладинца. Инжењер је оценио квалитет рада са одличним.

ПЕТА БРИГАДА ПРИМА ЗАСТАВУ

Недеља.

Омладинци су лепо удесили шаторе. Сваки отпадак је скупљен. У логору мора владати потпуна чистоћа. После доручка идемо на купање у Лукавац на Спречу. Данас смо необично нестрпљиви. У 5 сати по подне љубљанска бригада даје у свом логору приредбу на којој ће бити додељена и прелазна застава деонице. О прелазној застави прича се свуда. Једва чекамо да дође тих 5 сати.

Весело је корачала наша бригада према логору Љубљанаца. А они су нас дочекали постројени певајући песме и громко нас поздрављајући са: »Ура!«. Заузели смо одређено место и у строју саслушали поздрав команданта љубљанске бригаде. После тога присуствовали смо извођењу одабраног програма. Најзад је стигао и друг Роки, заменик шефа деонице. У свом дужем говору изнео је рад појединих бригада и рад најбоље бригаде у деоници која ће добити заставу. Ово је он све износио не помињући име те бригаде победнице. А ми смо се сви са нестрпљењем и са највећом пажњом припремали да чујемо то име. И најзад преко његових усана прешла је реченица: »Нека командант пете београдске бригаде — бригаде победнице дође и узме заслужену заставицу.« Из неколико стотина грла заорили су се громки поздрави бригади победници. Наш командант узбуђеним гласом изразио је захвалност и жељу свих нас да ова застава до краја остане у рукама београдске бригаде. Наше учитељске школе, прва и друга мешовита у Београду, добиле су похвалу од Градског одбора Народне омладине као најбоље школе Београда. Ту је и омладина друге женске гимназије која је такође похваљена. Ми знамо да омладина Београда гледа у нас и очекује да оправдамо њено поверење...

Јова БАРЈАКТАРОВ

Зашто не појевтињава електрична енергија

Довољан довоз угља у Београд и његово појевтињавање изазвало је пад цена производним трошковима великог дела индустриских продуката. Међутим, цене електричној струји, продукту који је највише везан за угаљ као погонски материјал, још увек су остале неизмењене.

Непотребно је указивати да су ове цене претерано високе, али треба подвући да је питање њиховог снижења животно питање сваког Београђанина. Трошкови које домаћинства издају за електричну струју несразмерно су већи од свих трошкова који се дају за остале потрбе. А кад се још деси (што је редовна појава) да Електрично предузеће Србије упути одједном неколико рачуна за утрошену струју, онда је из основа поремећен буџет једног домаћинства.

Али, поред тога што снижење електричној енергији треба да значи огромно финансиско растерећење појединим домаћинствима у Београду која се користе струјом за осветљење и за кување, — то снижење захтевају и интереси потрошачких маса читаве земље. Пре свега, у нашим индустриским предузећима у којима се стално води рачуна о снижењу производних трошкова, у великој се мери примењује индустриска струја. Значи да висока цена електричне енергије поскупљује готове фабрикате. А пошто је Београд један од индустриских центара, одакле се роба отпрема у села и градове читаве земље, значи да се високом ценом струје у Београду оптерећује роба намењена трудбеничким масама читаве земље. Зато овим питањем треба да се заинтересују и највиши привредни органи и да испитају зашто се одуговлачи са снижењем цена електричној енергији.

Два динара лубеница...

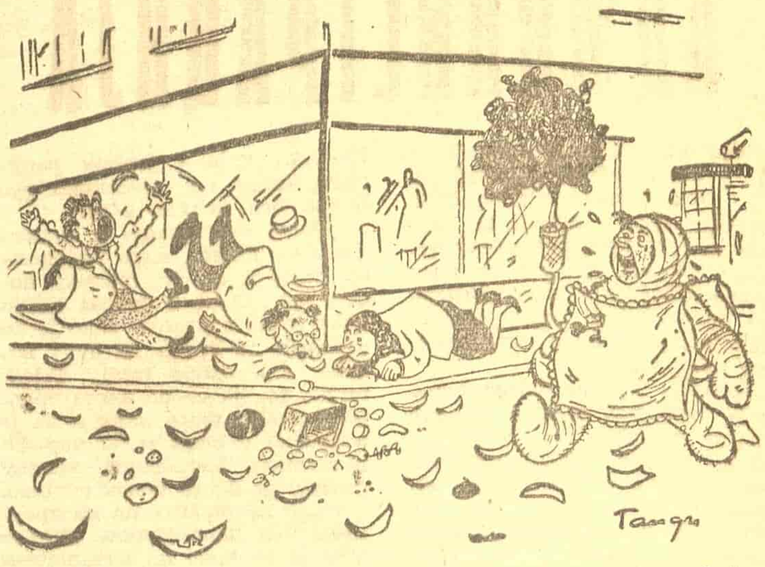

— Нема ту спаса, ово је једини патент против разбијања носева и ломљења ногу и руку...

СПРЕЧИМО ШПЕКУЛАЦИ ЈУ СА СИТНОМ РОБОМ

ТРЕБА СТРОГО КОНТРОЛИСАТИ ЦЕНЕ СВИХ ВРСТА ИНДУСТРИСКИХ ПРОИЗВОДА

У јеку борбе за снижење цена животним намирницама и уређења пословања по нашим задружним и државним предузећима, како грађани, тако су и народне власти изгубиле из вида спречавање црноберзијанчења и шпекулисања са осталим артиклима, који не служе директно прехрани а који су неопходни становништву.

Природно би било да цене занатских или индустриских производа потребних грађанима падају сразмерно паду цена животним намирницама. Међутим, код нас се појевтињавање намирница не одражава ни мало на ценама осталој роби.

Узмимо као први пример цене парфимериским производима. Четкица за зубе кошта 78 динара. (видети цене у дрогерији на углу Теразија и Булевара Црвене армије и парфимерији „Луана" у Нушићевој улици).

Пре рата цена четкици кретала се од 6 до 14 динара. С обзиром да је цена намирницама скоро иста као и пре рата, ову високу цену четкица за зубе не оправдава ништа. О другој парфимериској роби не треба ни говорити, јер су јој цене баснословно високе: чешаљ од 86—150 динара, 100 гр. колоњске воде од 60—80 динара, пудер од 30—100 динара, итд. итд. (цене парфимерије „Ексо" на Теразијама).

По оптичарским радњама цене су такође превисоке. Најобичније наочаре за сунце коштају од 350—600 динара па и више. А они који имају слаб вид, ни са пола месечне плате не би могли себи да купе добре наочаре. Ове цене „важе" за све оптичарске радње у Београду.

Часовник је данас немогуће купити јер само најситнија попоправка кошта од 300 динара на више. По ситничарским радњама цене су по четири и пет пута веће него по народним магацинима. Али на овом месту треба упозорити и управу народних магацина да су цене појединих артикала по продавницама На-Ма нереално високе. Наша деца хоће да се играју. Игра је неопходни услов за правилан развој дечје психе, али су за игру потребне играчке. У продавницама „На-Ма" има их довољно, али... Једна најобичнија лутка, чије је тело израђено од текстилних отпадака (ручна израда), а глава фабрикат, кошта од 300—520 динара, дрвени трицикл 230, ситне играчке о дрвета од 50 динара на више. На који начин може радан човек да прибави својој деци ове скуп забаве?

Контролни органи народних власти треба да наджиравају рад сопственика ресторана, крчми, ћевабџиница и посластичарница. Шприцер са више од пола чаше воде кошта 10 динара. Ко је одобрио кафецијама ове цене? У већини ресторана нема јеловника.

Од једног килограма меса (цена 36—42 динара) може да се направи око 80 ћевапчића. Када се они продају по цени од 2 динара, са одбитком трошкова за ћумур, на коме се пеку, продајна цена месу достиже 150 динара по килограму.

Бозаџија преко пута Правног факултета продаје буђкуриш од бозе по 5 динара чашу. Остали не продају освежавајућа пића од када су цене нормиране. По посластичарницама цене колачима крећу се још увек од 4—8 динара иако је шећер у слободној продаји упола јевтинији него што је то био пре неколико месеци. За грудвицу сладоледа плаћа се 3 до 4 динара, а на порцијама је зарада још већа.

Поред прескупих занатских услуга, о којима је било речи у прошлом броју „20 октобра", контролни органи народних власти треба да се позабаве и ценама по ситничарским радњама, ресторанима, посластичарницама, парфимеријама и другим радњама, јер су те цене у већини случајева нереално високе а често и црноберзијанске. Дужност је свих грађана да напоре народних власти на овоме пољу потпомогну достављајући све случајеве неправилно високих цена.

Само свестраном контролом радних слојева Београда моћи ће да се спречи шпекулантска и штетна делатност несавесних трговаца.

У ЛЕТОВАЛИШТИМА БЕОГРАДСКЕ ДЕЦЕ

Ретко такмичење

Весели »Ћира Сарајеваац« — тако су га назвале мале шаљивчине, захуктао се озбиљно још са станице. Мајке, (очеви су на раду), сестре, браћа, — та драга гомила, подигли руке, машу. Последње реченице су брижне и саветодавне:

— Срећан вам пут, децо, пазите.

А три стотине пари веселих очију прате заосталу групу, она је све мања и мања. Точкови прелазе у луду трку, — наљутио се »Ћира«. Однеће их чак до Ариља. Односно до Пожеге, а одатле камиони.

Београд је сав у диму и прашини. Зноји се. У њему ври од живота... Драго им је што га остављају. Одмориће се за нову школску годину, за велике акције, али... Опет би у исти мах сва та мала срца запевала:

»Београде, мили граде...«

БРБЉУШИНО КАЗИВАЊЕ

Плавоока, дугокоса, већ може да се уброји у омладинке, витка, опаљена сунцем, испричала је брзо и вешто. Права брбљуша.

— Пут је био невероватно интересантан. Чекај, друже, прво мало објашњење. Ми смо девети транспорт који је послало Одељење социјалног старања ИНО-а на летовање. Има нас 65 омладинаца до 15 година, претседник је Вера Громинко, а остали су пионири. Додај још број 50: васпитачи, надзорници, кувари, чистачи итд. Имаћеш нас 350. Укратко, пуних пет вагона.

Тек од Чачка настала су права изненађења за нас. Кад смо ушли у Овчарско - кабларску клисуру као муве смо се прилепили уз прозоре. Високе стене пуне пећина; Морава зелена, мислиш морска вода. У пуно тунела. Да... У првом тунелу пионири су звиждали и цикали, неки набили на нос марамице, кукавице чак пешкире. У другом већ песма. А у осталим смо кашљали и било нам је досадно. Извини, звони, морам у строј. Интервју је готов. А уосталом и ви новинари сте понекад досадни...

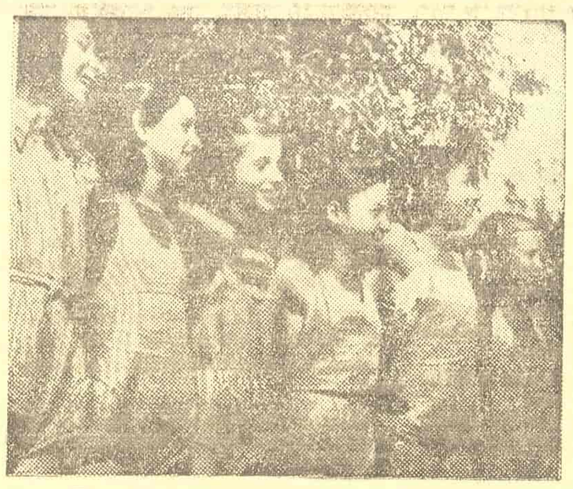

Београдске омладинке у Ариљу

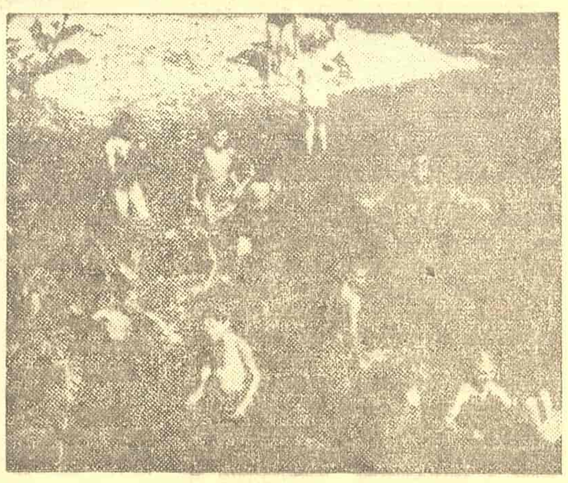

На бистром Рзаву

Направила је грациозан поклон (мора да је члан неког омладинског позоришта) и отрча.

ДОМ ПЕСМЕ И ОДМОРА

Летовалиште је на брдашцу. Погледаш: доле градић са лепо распоређеним кућама, као на длану; и пашњаци са стоговима сена и жутозелене њиве кукуруза, шумарци. Благо лето се осећа у мирису шума, преродилим шљивама и јабукама.

Пионири су завршили просте вежбе и сада су почели игре. И то је јутарња гимнастика. Најмлађи под јабловима играју се »лончића«. У воћњаку заиграло и запевало велико коло најстаријих:

»Јабука је на друм пала,
девојка је истрчала.
Како то? Зашто то?
Ко ухвати јабучицу,
ономе и девојчица.
Како то? Зашто то?

Скоро пола сата је одјекивала песма, а онда их је звоно опет прекинуло.

— Другови, за доручак: какао и путер.

— У-у-у, боље да је кафа. Добили би чоколаду. Али опет сви носићи су се одмах загњурили у лончиће чим су сели за сто.

СЕДАМ ПИСАМА ЗА ТРИ ДАНА

У амбуланти мала Софија Благојевић лешкари са још три своје другарице. Ништа им није, али предострожност је предострожност. Њу је јуче болела глава, па је стрпали овде. Бистра, добродушна, крупних умних очију, нежна — стално се смеши. Живахнула је откако је дошла у Ариље. А одличан је рецитатор. Зато никако нема мира Она се не љути, јер песме много воли.

Али ипак се потужила. Писала је мајци седам писама за три дана, а одговора нема. Родитељи пишите својој деци.

МАГНЕТ РЗАВА

Пре подне сви одлазе у шуму. Тамо читају, беру цвеће, певају, опет се играју, јуре лептире. »Ехеј, нема већег парка на свету од шуме«, узвикнуо је првога дана један пионир. Истина, постоји за њих један магнет коме не могу да одоле. То је Рзав, — бистра речица, топла, мирна и што је најважније близу летовалишта. Моравица је мало даље. Провели би цео боговетни дан тамо, али мора и да се спава. Све на време. Ручак, ужина, вечера. А најважнији циљ је побећи од куће: што више сунца, ваздуха и воде.

Постоји у свим летовалиштима по нешто, што могу да назову »својим«.

Тако у Такову имају акваријум са раковима, правим који умеју и да уштну. Јадне рибице су им поцркале. Правили су логорску ватру. Око ње су играли »Козару«. Онда су поседали и један милиционар - борац, који се ту случајно затекао, причао им је приче из партизанског живота. Оркестар цврчака их је увеселавао.

У Ариљу је већа дисциплина него код оних на Савинцу. ако их има два пута више, код њих је два пута мање бучности, То је сигурно што су ови на Савинцу већи весељаци. А имају и много шума, све сама шума, па кад викнеш одјекује. А они на то навикли стално галаме.

У сваком случају код свих постоји заједничка особина и једно такмичење. Мало невероватно. Ко ће више килограма да донесе у Београд. Не у торби, већ на себи. У Такову цео колектив за последњу недељу добио је 54 килограма. Редовно се они мере. До сада сваки до три, то је просечно. Норму нису поставили. Важно је да дођу сви румени, поправљени, чили и весели.

Каквих ли све такмичења нема у нашој земљи.

Д. Г.

„Јабука је на друм пала"...

Радна екипа „Белсапа" у селу Прхову

Радна екипа »Белсапа« од 67 радника посетила је село Прхово код Руме. За девет сати рада постигнути су следећи резултати: сарачи и обућари поправили су 20 амова, 23 оглаве, окрпили 38 пари ципела и ударили 10 пари пенцета. Кројачице су сашиле: 5 пари мушких кошуља, 11 хаљина, 5 блуза, 3 сукње итд. Металци: стегли су 25 колских шина, оковали су 15 секира и 8 делова за машине, потковали 15 коња, наоштрили 35 тестера и 12 секира, израдили 15 нових рерни и поправили већу количину посуђа и кухињских предмета. Дрводељци су израдили једну нову руду, 18 држаља, поправили 5 столица, 9 кола, 8 точкова и 1 астал. Лекар је извршио 16 прегледа. По завршеним радовима, радници екипе одиграли су једну фудбалску утакмицу са домаћима. Утакмица је била врло занимљива и присуствовао је велики број гледалаца. Домаћи су победили са резултатом 2:1. Културно-уметничко друштво »Никола Тесла« из Београда и фолклорна група после утакмице извели су програм за сељаке.

Лазар ДЕКИЋ

Сајџијска посла

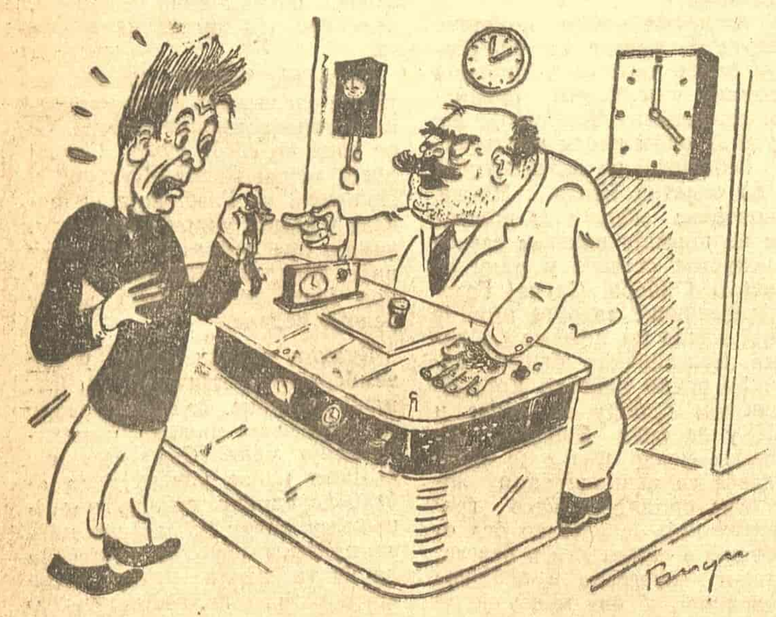

— Зар 300 динара за чишћење сата?
— Зар сте ћорави, зар не видите да вам је оправ... на и минутна казаљка!

Шпекулација са издавањем плана Београда

Код нас је шпекулација на тржишту животним намирницама сасвим добро сузбијена. Међутим у последње време примећено је да појединци објављују извесне публикације које немају никакву другу сврху изузев да својим издавачима што више напуне џепове. Потребно је најодлучније сузбијати шпекулацију ове врсте јер је она многоструко штетна.

Пре неколико дана појавио се у продаји »Нови план Београда« по цени од 20 динара, уређен од П. Е. Навоева. Г. Навоев је познати издавач и уредник Плана Београда још из времена старе Југославије. Како је он тада остваривао своје шпекулације — то је посебна тема. Посебна је тема такође његов рад из времена окупације и најзад посебно би се могло говорити да ли је он сада регулисао своје право на издавање. Али ми ћемо се задржати само на плану који се налази у продаји. Нема сумње да је г. Навоев веома дрско искористио повољну ситуацију да заради паре. У Београду су многе улице добиле нове називе. А како одавно није издаван неки солиднији план Београда осећа се велика потреба за њим. Сем тога данас у Београд долазе многобројни странци којима је ради оријентације потребан један такав план. С друге стране, услед презаузетости нашег стручног особља није овај план издала још ниједна од наших установа, које би то под другим приликама свакако учиниле. Користећи све ово, г. Навоев смело издаје свој план. На табацима формата 70x100 штампан је тај план веома неукусно замрљан, нејасан и непрактичан. Са таквим планом врло се тешко може постићи нека корист. Али то још није све. На другој страни плана штампан је нови списак улица. И поред тога што је званично објављено које су улице измениле имена у Навоевом списку наилазимо на старе и на скроз погрешне називе улица. Тако се у списку каже да се Бријанова улица сада назива улица Михаила Марјановића. Међутим та улица добила је име Драгојла Дудића. У списку се налази улица Борчанска, а та улица носи име Лунета Миловановића. Чергарска улица добила је поново свој стари назив Улица Томаша Јежа, што се из списка не види итд. Нарочито су велике и многобројне грешке приликом обележавања рејона у којима се улице налазе. Тако на пример за улицу Бранка Крсмановића (пре Младонагоричанска) пише да се налази у Петом и Шестом рејону, док се она налази у Петом рејону и нема везе са Шестим. Улица Јужноморавске бригаде према списку налази се у Другом рејону. Уствари та је улица у Шестом рејону, тј. око 3 километра у даљини од означеног места. Оваквим грешкама обилује списак улица г. Навоева. Сасвим је логично да када неко жели што већу зараду, када му је то једини циљ, да он не брине много о онима на чији рачун зарађује. Али заради ове врсте кажњиве су у новој Југославији, и ред је да г. Навоев то сазна што пре.

М. Ј.

„ЈЕЗЕРО" ПРЕД ЖЕЛЕЗНИЧКОМ СТАНИЦОМ

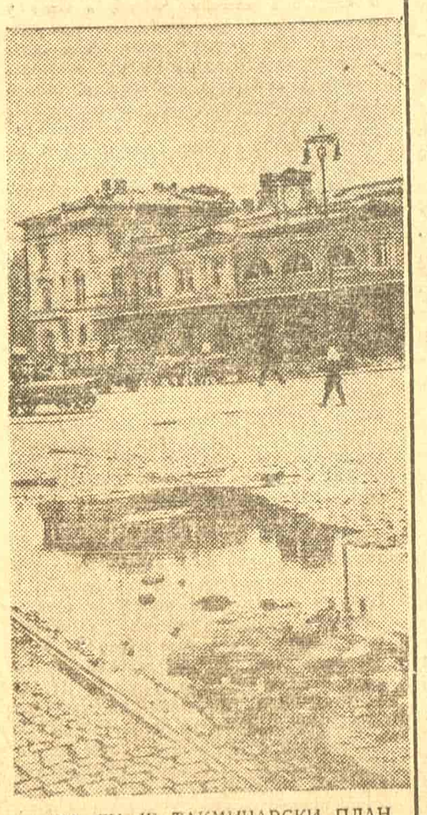

ДА ЛИ ЈЕ ТАКМИЧАРСКИ ПЛАН ПРЕДВИДЕО И ИСУШЕЊЕ ОВОГ »ЈЕЗЕРА«?

ПЛАН РЕЈОНСКИХ КОМУНАЛНИХ ОТСЕКА

Са београдских улица нестаће трагови рата и окупације

Београд улази већ постепено у нормалан ритам живота. Трагови рата: порушене зграде, изроване улице, запуштени паркови и сквер ови, све мање се опажају на београдским улицама. У току овогодишње грађевинске сезоне нестаће и последњег уличног ругла које је за собом оставио рат и окупација.

Рејонски комунални отсеци израдили су за ову годину детаљне планове за све радове који ће се до краја године извести по рејонима. Добровољни рад најширих народних слојева допринеће у знатној мери да се предвиђени планови спроведу у дело.

У Првом рејону предвиђено је у овој грађевинској сезони зидање једне потпуно нове основне школе. У дечјем обданишту у Душановој улици изградиће се дечје игралиште. Оправка зграде Прве мушке гимназије ових дана треба да буде завршена. Душанова и Карађорђева улица које су у великој мери изроване оправиће се до краја ове године.

У Другоме рејону на месту садашње Палилулске пијаце подиже се потпуно нова пијаца. Једно од два купатила са топлом и хладном водом, која треба да се подигну у Београду, изградиће се на Карабурми. Код Занатског дома и на углу Булевара Црвене армије и Улице 29 новембра подићи ће се два јавна клозета. Поред оправке низа улица, између осталих Улице 27 марта, Бата Лакине и Бановачке улице, у овом рејону предвиђена је оправка 57 оштећених зграда.

До почетка школске године у Трећем рејону извршиће се оправка зграде основне школе број 10 у Прокопу, затим основне школе број 9 у Ресавској улици и школе број 4 у Дечанској улици. Позорница у Пионирском парку потпуно ће се преуредити и обновити. Извршиће се малтерисање, кречење и оправка зграде дечјих јаслица у Милоша Поцерца улици. Поред калдрмисања Железничке, Рисанске и Малешке улице, предвиђена је изградња прилаза земунском мосту.

Зграда Француске школе у улици Војводе Протића број 2 преуредиће се у Дом Четвртог рејона. На читавој територији Четвртог рејона извршиће се оправка свих јавних клозета по пијацама и парковима. Сем тога завршиће се подизање основне школе број 12 у Авалској улици. Поред већих и мањих оправки на 400 објеката, Грађевински отсек предвидео је у овогодишњем плану поправку улице Генерала Хорватиновића, продужетак Церске улице, затим оправку улица: Видовданске, Младе Босне, Јована Рајића, Владимира Клајића и Нове улице која везује Јужни булевар са улицом Господара Вучића. Обнова Карађорђевог парка приводи се крају.

У Петом рејону обновиће се зграда Шесте мушке гимназије и зграде основне школе број 14 и 21. Запуштени клозети у Студентском парку и пијаци на Смедеревском Ђерму оправиће се у најкраћем времену. У згради трошаринске станице подићи ће се дечја поликлиника. У току ове године предвиђен је у Петом рејону низ ново-градњи. Према предвиђеном плану, до краја ове године треба да се подигне нова пијаца код Цветкове механе, затим једна марвена амбуланта, два топла народна купатила, две нове основне школе — једна код Шесте мушке гимназије, друга под Звездаром, једно фискултурно игралиште и једна летња позорница. Оправка и завршавање зграда на Северном булевару приводи се крају. Оспособљавањем тих зграда добиће се око 40 радничких станова са једном до две собе.

Маринкова Бара, која је годинама у Шестом рејону претстављала легло зараза и болештина, нестаће у току ове године. Упоредо са потпуним чишћењем Мокролушког, Маломокролушког и Кумодрашког потока извршиће се асанација Маринкове Баре.

У Седмом рејону до почетка школске године извршиће се сезонска оправка на зградама основних школа број 17, 29, 26, 11, 25, 33 и 31.

Такође је предвиђена оправка амбуланте у Пожешкој улици и зграде милиције на Дедињу. Досадашња зграда Народног суда руши се до приземља и подиже нови спрат и партер. За подизање нове пијаце на Сењаку одобрен је буџет од 1.800.000 динара, тако да ће радови почети у најскоријем времену.

Водоводна мрежа прошириће се на читавој горњој зони рејона. Водовод ће се увести у улицу Краља Свачића, Војводе Пепије, Тоше Јовановића, Чамџијину улицу и у треће насеље Баново Брдо. Код Шест топола и Аде Циганлије подигнуте су већ јавне чесме. У Топчидеру и Кошутњаку извршиће се оправка старих и подизање нових јавних клозета.

Предвиђени комунални радови који ће се извести до краја године најбоље говоре да ће овогодишња грађевинска сезона у Београду бити заиста жива и плодна. Велики број поменутих радова налази се већ у току или се приводи крају. То је у првом реду омогућила децентрализација целокупне техничке службе у Београду и непосреднији додир рејонских комуналних отсека са фронтовцима и грађанима, који ће својим добровољним радом пружити значајну помоћ за остварење ових планова.

ШТА ЧЕКА ОВО СТАРО ГВОЖЂЕ?

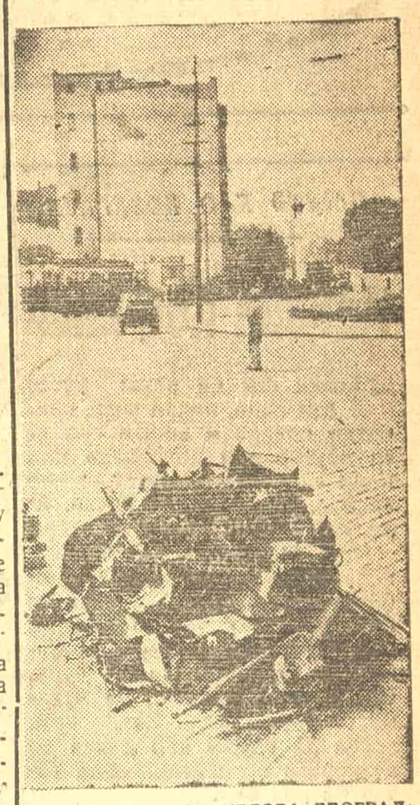

НА ЈЕДНОМ ОД УГЛОВА БЕОГРАДСКЕ УЛИЦЕ НА СЛАВИЈИ ОВА ГОМИЛА СТАРОГ ГВОЖЂА ВАПИЈЕ ЗА ВРЕДНИМ ТАКМИЧАРИМА, КОЈИ ЋЕ ЈЕ ПРЕНЕТИ НА ПРАВО МЕСТО

Радост београдских шофера

Почело са радовима на аутостради Београд — Загреб на којој ће се моћи развијати брзина од 150 км. на сат.

»Борба«

— Јеси ли чуо 150 км на сат!

— Колосално, мени је већ досадило овде, не можеш да возиш ни 120 на сат..

НОВ СИСТЕМ РАСПОДЕЛЕ ТЕКСТИЛА

Препуни излози мануфактурне робе најочигледније говоре да је снабдевање Београда текстилом данас скоро нормално као пре рата. Досадашњи начин расподеле постао је и сувише и компликован према количинама текстилне робе која се налази у продаји.

У најскоријем времену у Београду, као и на читавој територији наше земље, увешће се један нов, практичнији и једноставнији систем расподеле текстилних индустриских производа. Као основ узет је систем тачкица. Текстилне потрошачке карте садржаће за раднике и намештенике 120 тачкица, а за остале грађане 90 тачкица. Деци до 14 година издаће се посебне карте са 70 тачкица. Сви грађани без обзира које карте поседују моћи ће да купе текстила само у оној количини која је ограничена бројем тачкица.

Сва роба која се налази у продаји биће подељена у три групе. У потпуној слободној продаји налазиће се конфекциона роба, пижаме, џепне марамице, дечје ципеле итд. У другу групе: полурационираној робе спадају радничка одела, све врсте мушких и женских чарапа итд. Трећа група обухвата строго рационирану робу као штоф и прибор за мушка одела и капуте, кошуље, зимске капуте и мантиле од бољег квалитета, мушке и женске гаће и тканине за женске хаљине.

Роба која се налази у слободној продаји продаваће се само на тачкице. Текстил из друге групе потрошачи ће такође куповати на тачкице али заједно уз купоне који ће бити приложени уз потрошачке карте. Строго рационирана роба као и досад продаваће се искључиво на дознаке — бонове. Приликом куповине такође ће се сећи тачкице, јер је годишње снабдевања грађана текстилом без обзира коју врсту робе купују ограничено тачкицама.

Увођењем овог новог система расподеле текстила у великој мери упростиће се досадашњи систем расподеле и убрзати и промет робе и новца. Приликом одређивања броја тачкица за поједину текстилну робу ишло се за тим да се фаворизује конфекциона роба, јер се приликом израде конфекције постиже велика уштеда у материјалу.

ОВОГОДИШЊИ РАСХОДИ БЕВОДА ИЗНОСЕ 100,000.000 ДИНАРА

Измирење рачуна дужност је претплатника водовода

Пре извесног времена Дирекција Београдског водовода издала је саопштење својим претплатницима о наплати редовних потраживања и дугова. Последњи рок је 15 август, а у противном Дирекција ће морати да прибегне принудним мерама наплате и то, у првом реду, затварањем воде.

До овога је дошло због несавесности појединих претплатника, а последица је да је Бевод пао у тежак финансиски положај. Од ослобођења до данас целокупни свој рад ово предузеће је усмерило у једном правцу: дати Београду што више воде и не оставити га ни један дан без воде. Потпун успех је постигнут овога лета, јер досад несташица воде није се осетила ни у једном делу града. Али док се ово успело, извршен је читав низ великих техничких радова на преуређењу водоводне мреже, канализације и монтирању нових инсталација и пумпи. Расходи Бевода износе досад 100 милиона динара.

Поред редовних трошкова, а нарочито у плаћању електричне енергије, особља и хемикалија, данас се и даље врше радови од којих ће зависити будуће снабдевање Београда водом и чистоћа града.

Несумњиво је, да се велики број грађана одазива правилно својој обавези плаћања рачуна за водоводне таксе и утрошак воде. Док један добар део сматра да не би требало уопште да их плаћа. (Пре рата уведена је пракса неплаћања воде, али зато су трошаринске таксе биле скупље за сто од сто, па и више.) Дирекција Бевода водила је рачуна о тешким послератним приликама и није захтевала изричито редовно плаћање. Цена утрошка воде смањена је од 6 на 5 динара по кубном метру. Кућевласницима је од 1 маја дата олакшица. Они плаћају свега једну трећину а закупци станова две трећине од укупне цене. Бевод је поднео све рачуне за утрошак воде и таксе према најновијим прописима Министарства финансија ФНРЈ. Према томе, нема никаквих препрека и за форме рачуна.

Па ипак, стање стоји овако: има дужника, поседника великих имања у ужем центру, који дугују по сто хиљада динара. Већина их је од 1.000 до 20.000 динара у ширем центру. На периферији Београда од 300 до 1.000 динара и то они, који досад уопште нису плаћали, мислећи да није потребно, јер не користе водовод већ своје бунаре. Њихови дугови су таксе за канализацију која пролази крај њихових имања и она мора бити плаћена. И поједине државне установе не плаћају редовно рачуне.

Размотрено је питање да ли треба предузимати принудне мере у наплати дугова. Сматрало се, да мера затварања воде не би била социјална, јер се ради о основној животној потреби грађана. И баш зато, што је основна потреба као и хлеб, грађани се морају одазивати и наћи начина да измире своје дугове, а у томе ће их помоћи и народна власт. Не исплаћивањем дугова камате зајма Беводу стално расту. На тај начин не може да се смањи цена води. Поправљањем инсталација смањују се производни трошкови и расипање воде и иде се за тим да у догледно време цена буде минимална. Поред осталих мера које ће бити предузете, кућевласници уколико не могу да наплате дугове од закупаца станова, треба да се обрате станбеним отсецима својих рејона. У будуће ће Бевод достављати месечно рачуне тако да ће и плаћање моћи бити редовно.

Регулисањем рачуна за водоводне таксе и утрошак воде претплатници помажу себе саме и цео град, јер уколико пре измире своја дуговања, пре ће доћи до опадања цена, нарочито је условљено бржим довршењем радова. Ово је у интересу свих грађана, јер један модеран град не може се замислити без довољне количине воде, ни ти се у њему може да врши правилно вођење хигијенске и здравствене политике.

Ај чико — оде лето!

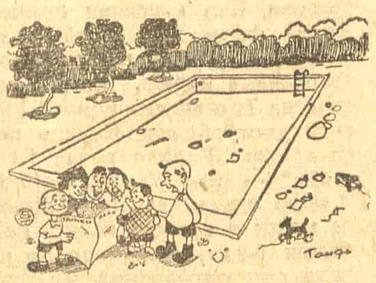

— Гиле, ови су већ прешли у 1999 годину, ајде скочи па донеси кључ да ми сами одврнемо воду без њих.

На Сењаку се подиже нова пијаца

У току неколико узастопних бомбардовања за време рата пијаца на Сењаку је већим делом порушена. Довоз намирница последњих месеци знатно је опао и мањи је него на другим пијацама. Могу се често видети полупразне тезге. Грађани читавог овог краја Београда снабдевају се намирницама са других пијаца које су прилично удаљене од Сењака.

У оквиру обимних комуналних радова, који ће се током ове године извести у Седмом рејону, предвиђена је изградња једне потпуно нове пијаце на Сењаку. Нова пијаца биће знатно већа од досадашње. Према плану дужина би требало да износи око 86 метара. Досадашње бараке и зидане продавнице, које иначе претстављају ругло, потпуно ће се срушити, а ниво пијаце због предвиђеног регулисања Булевара Војводе Мишића издићи на висини до 40 сантиметара.

Један део нових продавница треба да буде изграђен од цигаља, док ће се остале налазити у баракама које се могу према потреби склапати и расклапати. Са улаза из Рашке улице уклониће се неподесно степениште и цео улаз и простор око улаза заравнити земљом. Страна пијаце према Булевару Војводе Мишића оградиће се од улице стубовима и решеткама од бетона. Цео плато пијаце биће поплочан великим каменим плочама.

Јавна лицитација за ове радове извршиће се кроз који дан, тако да се изградња нове пијаце може очекивати у најскоријем времену. Површинске радове око планирања терена извршиће сами грађани Седмог рејона добровољним радом.

Пијаца на Сењаку

Глас

НЕШТО КАО КОЗЕРИЈА

ПАЦОВИ КОД ЕПСА

Човек сам од реда: устао сам рано, попио каву, прочитао новине и пошто сам се са другарицом договорио шта ћемо за ручак, задовољно сам кренуо, на време, на посао. Али гле... На вратима поштар...

Било је то непријатно изненађење за једно нормално, обично јутро. Епс ме позива на благајну да исплатим заостао рачун из прошле године. Жена и ја згледамо се у чуду. Све рачуне, додуше, не чувамо, изузев последњег, који треба да служи као доказ да су ранији исплаћени. Бар такав би ред био.

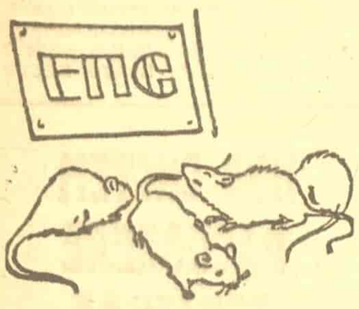

Када се тиче исплате рачуна за осветљење — нема речи, мора се платити! Одувек сам више волео светлост од мрака. А ако не исплатим на време, укинуће ми струју. Накнадно увођење — накнадни трошак. А тај ми луксуз не треба... Пожурим, зато, да видим о чему се ради.

Загледам у књиге — рачун за међувреме од 27 јуна до 30 августа 1945 неисплаћен. Нема ту шта. Књига неће да лаже. Додуше, мени се све чини да сам то својевремено исплатио, — али како да докажем. Потврде немам, а они из Епса, разуме се, не могу да верују голој изјави. Нема се куд, тешка срца извадим 2.141 динар и платим. Тако ми и треба кад не чувам признанице исплаћених рачуна!

Прошло неко време. У буџету велики мањак, услед изненадне исплате рачуна. И жена и ја једнако мислимо на то. Зато сложно одлучимо да претражимо целу кућу: није ли се исплаћени рачун где задржао. И после два дана напорног тражења — пронађемо га. Све се поклапа: број уплатнице и текућег рачуна, време и стање бројила, потрошња и износ... Датум поштанског жига: 5 новембар 1945 — исплаћен. Јасно је као дан: Епс је два пута наплатио један исти рачун.

— Зар и тога има, чуди се моја жена.

— Као што видиш: има! То је заоставштина прошлости. Увукао се неки пацов код Епса и нагриза. Али неће дуго...

Пођем право на благајну Епса. Објасним чиновнику ствар и поднесем признаницу.

— У реду, друже. Ти си у праву.

Извињавам се и ја њему. Знам да није он крив. Он врши своју дужност. Али крив је онај пацов скривени. Стрпљења: и он ће долијати.

У будуће чувам сваку признаницу исплаћених рачуна и чуваћу их све донде док општа дератизација не потамани и ове пацове код Епса.

Миша СИМИЋ

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА предлажу...

На добровољни рад треба позвати благовремено

У последње време уобичајено је да се за добровољни рад а нарочито за пољске радове, позива увече, између 7 и 8 за сутра у 6 часова изјутра. Како на те радове иду већином жене, то оне нису у могућности да припреме храну за тај дан, када ће бити отсутне, како за себе, тако и за укућане који остају.

Било би потребно да се убудуће позива на радове најмање шест дневних сати раније како би све могло да се доведе у ред и нико да не трпи.

Исто се тако често дешава да се за конференције позива по пола, или по три четврти часа пре почетка. Сви смо ми данас заузети и потребно је раније саопштити време састанка, како би могли да распоредимо своје дужности.

Милан СТАНКОВИЋ

ДИСКУСИЈА О РАДУ СЕДМОГ РЕЈОНА

НАРОДНИ ОДБОРИ — мале народне скупштине

Прошла су времена старих општина, поглаварства, кметова и претседника општине, када се наређивало и претило, кажњавао народ и гонио на послушност. Народ је у току ослободилачке борбе остварио један од великих демократских принципа, да управља у држави, у граду, преко својих претставника и да може увек и критиковати, и предлагати, да може слободно и несметано да управља својом земљом, преко својих органа, преко својих одбора, народних. Народноослободилачки одбори прерасли су после ослобођења у народне одборе, који се по закону састоје од 45 претставника народа, а из чије средине се бира Извршни одбор. Дужност Извршног одбора је да руководи радом народне власти у граду, рејону или селу и да по свим проблемима дискутује и расправља се ширим пленумом од којег ће примати сугестије.

У Седмом рејону изабрани претставници народног одбора на ширем пленуму саслушали су, прошле недеље, извештаје референата по одељењима и дали су своје предлоге.

Извештаји се подносе по одељењима и у свима су обухваћени важни задаци рејона, са критичким освртима колико се успело, и колико не, са предлозима, да се приђе извесним проблемима ефикасније и брже.

ИЗВЕШТАЈИ ГОВОРЕ

Станбено питање у Седмом рејону има великих потешкоћа. Станбени отсек испитује могућности за настањење по великим кућама, које су сазидане више за уживање. И том приликом отсек је утврдио да су многе куће недељиве услед заједничких пролаза, холова и повезаности соба. Иначе, станбена ситуација на Седмом рејону може да се поправи једино када сви власници приступе обнови и подизању порушених зграда.

Комунални отсек успео је да разради велики материјал у припремним радовима, око прављења пројеката и предрачуна за поправку, у грађевинској сезони. Углавном рад Комуналног отсека управљен је највише на обнову приватних зграда, сходно Закону о обавезној оправци оштећених зграда. Рад на предрачунима био је велики, а Отсек није располагао са довољним бројем особља. Сада Комунални отсек ради на оспособљавању свих зграда у којима су смештене школе да би радови били завршени до 1 септембра. У Седмом рејону пријављено је 267 оштећених зграда, од њих завршене су оправке на 14 зграде, али у току су радови на 77 зграда. Преко извештаја износе се и грешке отсека, што се није отсек више заложио да би обухватио све несвесне грађане — који нису схватили значај поправки станова и што се није са више активности радило на уклањању административних компликација при закључењу зајма.

Рад финансиског отсека је био доста позитиван, али примећено је да у лични пописивачи и порески обвезници нису поклонили довољно пажње конференцијама, које су одржаване на насељима и на којима се попуњавале пријаве, да би рад финансиског отсека био упрошћенији око наплате и правилнијег разрезивања порезе. За време од 15 фебруара до 30 јуна наплаћено је државних дажбина за порезу 21,116.893 динара, за таксе 1,090.845 динара за трошарину 7,297.998 — све укупно 29,505.736 динара.

У Седмом рејону многе школе биле су смештене по приватним зградама као Школе 17, 25, 29 и 31. За време зиме било је нередовне наставе, а сва одељења нису имала потребан број учитеља, тако се дешавало да по четири месеца ученици остају без учитеља. Иначе Просветни отсек није имао много успеха на окупљању неписмених на течајевима.

На територији Седмог рејона постоје велики комплекси земљишта који су потпали под аграрну реформу Због рђаве евиденције није се водно добар надзор над воћњацима и над осталим привредним добрима, због чега се осећа потреба да се на Седмом рејону оснује пољопривредна служба, која би водила рачуна о обради земљишта, водила евиденцију о пољопривредним добрима засновала узорну економију и остварила огледно пољопривредно добро.

НАРОДНИ ПРЕТСТАВНИЦИ ПРЕДЛАЖУ

Претставници Фронта, синдиката, омладине. АФЖ-а и из насеља обавештени су о раду Извршног народног одбора. А онда су узели реч, да у име народа припомогну народну власт, да у име народа кажу слободно своје мишљење.

Потпретседник Фронта Ђукановић предлаже да се Комунални отсек уколико још нису отпочеле јесење кише, што пре позабави питањем воде на Чукарици.

— Људи иду по два километра по воду, али када падну кише терен је клизав, брдовит и ствара се врло тешка ситуација за становнике Чукарице. Ми морамо о томе да поведемо рачуна, јер Чукарици је потребна вода. Ја знам да је кредит одобрен, а посао иде споро

Чује се глас народа преко претставника у народној влсати, говори народ несметано о својим потребама.

Устаје радник Антон Стефанчић и прича.

— Раковица је индустриски центар, а проблем станова је све већи и већи. Треба повести рачуна, да је потребно обезбедити радницима здравије станове и треба народна власт да зна да многи стручњаци и радници не желе да дођу у Раковицу јер нема станова.

Говоре омладинци о потреби ученика у привредним и занатским домовима, са забринутошћу декар Велашевић прича о потреби да се образују комисије које ће издвојити децу из свих влажних сутеренских станова на које је он наилазио, да би се отклонила болест код деце у таквим становима, која може бити судбоносна за даљи њихов живот.

Износи се неуспех у основним школама и гимназијама, критикује се рад на аналфабетским течајевима, предлаже се да се заробљеници иселе из станова и на тај начин добију станови за намештенике и раднике, и кроз све то стварају се нови задаци које народ поставља своме одбору, а који ће их и остварити уз помоћ народа.

— »Може ли закон везивати руке народу и нећемо ли га променити ако нам он смета?« чује се предлог народног претставника.

— Када знамо да има толико деце која живе у влази, толико радника и намештеника без станова, а ми говоримо о Закону о неприкосновености станова који нас спутава у станбеном питању. Ако стан не може бити неприкосновен, и ако не треба да се огрешимо о закон, ми ћемо стварати нове преграде у великим отменим холовима, затварећемо врата онде где сметају, и провалићемо их онде где треба. Јер ситуација на Седмом рејону са безброј вила и кућа за уживања инуком случају не може бити другојачије решена, с обзиром на околност у којој се налазимо.

Народ тако може да разуме законе, таком смелошћу да мења ако је то потребно, јер закон ствара народ, који је извор власти.

Сутра, прекосутра, претставници народа поћи ће у насеља по блоковима да кажу шта су чули, и шта предложили, да би народ знао како ради његова власт, и шта ће урадити у будућности.

В. П.

За време читања извештаја

ФРОНТОВСКИ ДОПИСИ

Где су ти фронтовци?

Зетска улица је тако кратка и тесна да се не може од њених тротоара захтевати да уступе места каквом дрвету или травњаку. Јасно је да она не може да се такмичи са околним улицама, које, ма колико да су прашњаве и засеја. не најразноврснијим отпацима, ипак имају колико-толико уредан изглед. Али кад већ не може да буде најлепша, она је најпрљавија у својој околини.

Идући у канцеларију и из канцеларије кући, свакодневно двапут пролазим Зетском улицом, коју становници брижљиво украшавају згужваним масним хартијама, празним конзервама и оглоданим клиповима кукуруза. Ономад, неке жене изишле с децом пред капије, друге се нагле кроз прозоре и све са интересовањем посматрају рој мува зунзара који се залепио за калдрму и сише ли сише нешто са ње.

— Па ово је да сви добијемо колеру! — зграњава се једна

— Ја им, вала, нећу чистити улицу, — одлучно каже друга

И остале су, изгледа, биле истог мишљења. Позатварале су прозоре да им „колера" са улице не би ушла у кућу.

Има ли Зетска улица свој одбор Фронта? Живи ли у њој који грађанин, који би рекао: „Ако не може улица да нам буде лепа, могла би бар да буде чиста".

Ога ТИМОТИЈЕВИЋ

ЗАШТО СПИСКОВИ ДЕЖУРНИХ АПОТЕКА НЕ КАЗУЈУ НИШТА

У недељу 28 јула око 5 часова ујутру разболео ми се муж, од тровања стомака. Требало је одмах набавити лекове и зато сам пошла да тражим дежурну апотеку. Из новина сам видела да је најближа дежурна апотека, апотека Николић у улици Народне Републике 2. Пред апотеком сам била нешто после 6 часова и спремачица апотеке ми је објаснила да је апотека дежурна тек после осам сати. То је био списак апотека из групе 6. а пошто ми је најближа апотека на углу Јована Ристића и Крунске улице. Али, и она је била затворена, а на вратима је стајао списак апотека из групе 1., којој припада апотека Николић. Обишла сам и Седму државну апотеку у улици Булевар Црвене Армије 132. Тамо је на вратима стајало да су дежурне апотеке групе 6. Апотека Сабовљевић припада групи 6., али тамо је стајало да су дежурне апотеке из групе 1. На вратима апотеке Пашић у улици 27 марта писало је да су дежурне апотеке из групе 6.

Још увек нисам могла да се снађем и пошто сам лутала пуна два сата, вратила сам се у апотеку Николић одакле сам и пошла. Тамо ми је апотекар издао лек неколико минута пре осам уз објашњење да су до 8 сати дежурне апотеке из групе 6., а од осам сати из групе 1.

Мислим да би требало да све апотеке на својим вратима имају један исти списак дежурних апотека, а не да грађани морају да лутају док одгонетају која је апотека дежурна.

Надежда ЛАЗИЋ

СТАРИ ТРАГОВИ

Скоро ће се прослављати двогодишњица ослобођења Београда и том приликом моћи ћемо да погледамо уназад и да са задовољством констатујемо како је крупно и значајно оно што смо за то време учинили.

Међутим, има још старих трагова, Као класичан пример служе формулари молби за добијање овлашћења за рад трговачких радњи, које београдска Трговинска комора још увек употребљава. Крупна прва слова: „Управи града Београда" — оној Управи која је у црно завила десетине хиљада мајки и сестара наших најбољих људи — изгледа да не боде очи одговорних у Трговинској комори, кад ни после две године нису нашли за вредно да те формуларе промене.

Д. МАЛЕШЕВ

Фронтовци критикују

Решења, решења!

—Жалба Инспекторату ИНО-а која очекује решење —

Главна београдска радничко-службеничка задруга преко Координационог одбора за мензе и Одељења трговине и снабдевања ИНО-а тражила је од III рејона 29 маја да јој додели локал Јована Почековића, осуђеног ратног добитника на Теразијама број 23 за потребе Задружне мензе број 2, бившег Такова, у којој се храни свега 650 чланова. Додељивањем траженог локала менза би имала на исхрани 1500 чланова, а чиме би се омогућило спајање мензи: Југопетрола, Теразије број 10 и мензе Окружног народног одбора у Косовској улици. Тиме би могло да буде организовано издавање доручка, тако да би поред Зугопа и Грамлека биле задовољене све потребе радног народа у ужем центру Београда. Ове обавезе је Извршни одбор ИНО ставио до знања Главној београдској задрузи која се обавезала да ће учинити да менза Таково и бифе Почековић буду до максимума искоришћени, а поред тога преуређењем поменутог локала да им се да репрезентативни изглед.

Економска комисија Синдикалног већа у свему се сложила са предлогом и тражењем Главне београдске задруге.

На молбу III рејон је донео решење да се поменути локал додели задрузи. На то се Почековић жалио и рејон је онда поништио своју првобитну одлуку и оставио му локал, мотивишући да је он ратни добитник и да му се треба омогућити отплата ратне добити. Почековић је осуђен да врати народу оно богатство које је за време окупације стекао од свог народа, а не да од садашње зараде отплаћује што је у супротности са нашим Уставом.

Одељење за станове ИНО-а, после саглашења са начелником Одељења за трговину и снабдевање, поништио је решење III рејона и донело решење 19 јула да се спорни локал додели Главној београдској задрузи.

Решење је извршно и нема места жалби. Станбеном отсеку III рејона упућен је предмет истог дана и извештен је II рејон да додели локал Јовану Почековићу у Бранковој улици број 10.

Међутим председник III рејона забранио је извршење одлуке изјавивши на примебду Клонимира Матића члана Координационог одбора за мензе да се он саглашава са одлуком ИНО-а без обзира што је то одлука власти II степена и да су они одбор III рејона поништавали одлуке и самог Извршног ИНО-а као и државног тужиоца за град Београд.

К. МАТИЋ

„Разбио сам, и још ћу разбити..."

Љути и револтирани дошли су код повереника Доситејеве улице Андреја Ивановић и две жене, тражећи да се предузме нешто против харчења народне имовине, коме су они били нежељени сведоци.

Пролазећи Душановом улицом, поред Прве мушке гимназије, опазили су да неко изнутра циглом разбија плавим премазана окна, још из времена замрачивања.

Изненађени, пошли су да виде ко то чини и наишли на чувара зграде и његову жену Кад су му рекли шта се дешава, он је незаинтересовано одговорио:

— Шта се то мене тиче... Зграда се и тако поправља...

Наишавши ту на неразумевање, потражили су виновника. То је био мајстор Бошко, главни мајстор централног грејања.

Саслушавши их, са потсмехом је одговорио:

— Разбио сам, и још ћу разбити... То са вама нема везе... У сутерену је мрак, а мени треба светлост...

Како су видели да је немогуће разговарати са човеком који нема смисла и љубави за народну имовину и нема намеру да је штеди и чува, дошли су да се забележе њихова имена, ако је потребно да посведоче против ове штеточине у времену такмичења.

Износим ово путем штампе, не би ли се спречило да они, који на једном месту граде — на другом разарају. Таквима није место међу радницима на великом послу обнове.

Маја М. ШЕВИЋ

Плажа за свиње, козе и коње

Откада су велике жеге, плаже су пуне света. Нарочито недељом. Пошла сам и ја на Саву, на купатило поред земунског моста. Како су купатило и његова плажа били препуни, отишла сам мало даље, где је мање света.

Све је било лепо: и вода и сунце... Но тада су дошли нови гости. Неколико великих свиња терао је један човек. Свиње су се устезале не хотећи да уђу у воду, јер је у води било деце и света, али је човек шибао и терао, по сваку цену. Ми, купачи, побунили смо се:

— Немој човече, ово је за људе, а не за стоку.

— Не питам вас ја, одговорио је човек. Да ли је ово слобода или није? Имам ли ја, или немам, право да терам моје свиње где ја хоћу. То је моје добро! И ја сам мало школован и знам шта могу а шта не могу.

Није ово једини случај. Сазнала сам да се свакодневно то дешава.Не знам како је по другим плажама, али на овој, поред земунског моста, тако је.

Сваки од становника Новог Београда има по неколико ко-

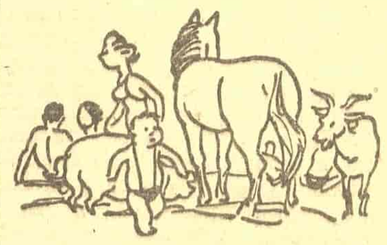

мада свиња и терају их баш онда на купање, кад је плажа пуна света. Нису ту само свиње, има и гусака и пловки и коза и оваца, па чак и крава и коња. Кад би се бројало, ко зна да ли би било више људи, или животиња!

Сматрам да би власти требало да поведу рачуна о оваквим поступцима и да упозоре становнике Новог Београда да купају своје животиње у време када су плаже празне.

Бранко БОЖИЋ

Уклонимо ругло са дунавске обале

На овој летњој жези народ у масама одлази на Дунав, да се расхлади, да се освежи, да поправи здравље, оронуло услед претрпљених мука и невоља за време прошлог рата. И сасвим паметно! Сунце и вода, нарочито лети, највећа су радост човечијем телу.

Али, нажалост, сав тај народ који иде на купање, на Дунав, мора да прође кроз подвожњак. Нажалост, јер је подвожњак пун прашине, ђубрета и сасушене коњске балеге, и када у њега улети какав аутомобил или мотоцикл. што свакога часа бива, лако је замислити како у њему изгледа. Прашина се дигне до горе и, пошто као у тунелу, не може да се разиђе, испуни цео подвожњак, загуши, засмрди. Народ, жене, деца и људи не могу ни десно ни лево, ни горе ни доле, већ иду кроз ону маглу од прашине и смрада, грдећи и проклињући час када им је пало на памет да пођу на купање.

Заиста је ово велико зло. Не само да је штета што се човек по повратку с плаже, расхлађен и освежен, мора нагутати смрада и прашине, већ је то опасно и по здравље. У тој прашини и ђубрету налазе се клице које могу код људи и деце развити разне болести: ангину, тифус, туберкулозу итд.

Намеће се питање: шта да се ради? Овде постоји проблем који чека решење. Ко да га реши? — Свакако ми, сами грађани - фронтовци.

Чистоћа је ушла као засебна тачка у план такмичења. Ми, грађани - фронтовци обавезали смо се да ћемо све задатке постављене у плану извршити. Наш је задатак да уклонимо прљавштину и заведемо чистоћу, тамо где је потребно, па макар улица или место где је такав рад потребан не били изричито наведени у плану И зато учинимо то што пре. Мобилишимо грађане својих улица за тај посао Очистимо и спремимо подвожњак То је у интересу нас самих, у интересу здравља нашег и наше деце Ако не мамо гумено црево за поливање улица, затражимо га од наше народне власти, она ће нам у томе сигурно помоћи.

Аца ЈОВАНОВИЋ

Београд

НАПОРИ БЕОГРАЂАНА У ТАКМИЧЕЊУ

ЗА БОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ

Рад жена II рејона у шивари

У Стаљинградској 25, у једној малој просторији је смештена шивара АФЖ где влада велика живост. Лупа шиваћих машина ни за тренутак не престаје. Ту увек има пуно посла. „Поруџбина" има много, а свега три машине. Треба шити за обданишта, за омладинске радне бригаде. Треба шити за Шегртски дом, за болесну децу из Лазарета. Треба их окрпити, јер су то већином сирочићи и наше се другарице труде да им замене мајке. У шивари увек има 7-10 другарица. Док једне шију за машином, друге кроје, треће завршавају руком проштеповане ствари, четврте крпе поцепане дечје панталонице и хаљинице. Посла има много, зато се ради без застајкивања, брзо, ударнички. И сваки посао уради лепо и на време.

Као и ранијих месеци, и у јуну је било пуно рада. Сашивено је 309 чаршава, 60 марама, 231 гаћице, 80 кошуља, 35 деч. хаљина, 13 „шпилхозна", 16 сукања. Радило је 26 другарица које су дале 260 радних часова.

Није се сав посао могао завршити у шивари, јер нема довољно машина. Зато је 8 другарица радило код куће, и за 83 сата сашиле 55 разних ствари.

Три другарице из шиваре су отишле у дом ратне сирочади у Баваниште. Имале су на расположењу само једну машину. Ипак су успеле да за три дана боравка сашију 20 хаљиница, 40 марама и 2 сукње. Дале су 60 радних часова.

Другарицама из шиваре лежи на срцу веза село-град. Девет другарица је у селу Жупањ за 72 радна часа сашило 45 разних парчади.

Тако другарице из шиваре улажу све своје напоре да би њихов рејон постигао што бољи резултат у такмичењу.

Вера МИЛИЋ

Од старога ново

Приликом сабирне акције Фронта за старе текстилне отпатке, многи су са сумњом посматрали прљаве, мале крпчиће, не верујући да се од њих нешто може створити. Међутим, сви ти отпаци долазе у текстилну фабрику, у одељење регенерације сировина (одељење за прераду крпа) где се после прања и сушења пребацују у машине које помоћу ваљака са челичним зупцима претварају те крпе у пахуљице.

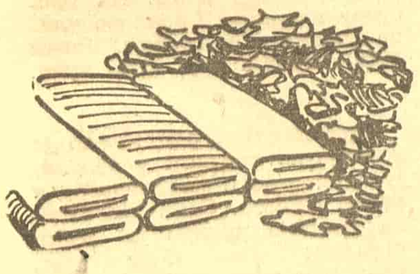

Сама машина је снабдевена вентилатором за усисавање прашине и кратких влакана, те остају само фине, чисте пахуљице, које помешане са вуном дају нов материјал „техничку вуну" из којег се праве штофови.

У великој мајској сабирној акцији за сакупљање текстилних отпадака Други рејон је сакупио преко 17.000 килограма. Колико стотина метара штофа ће бити од тога, колико нових хаљина, одела, капута!

Због тога са том акцијом не смемо стати.

Прикупљајмо старе крпе да бисмо имали нове капуте.

Воја ТЕПАВАЦ

Такмичење постаје систем рада Београђана

Да је такмичење у току — то се осећа на сваком кораку. Оно даје свој ритам и своје расположење сваком предузећу, сваком одељењу у том предузећу и сваком раднику. Исто тако, даје своје обележје сваком београдском рејону, почев од његових руководилаца, који и сами узимају активног учешћа у практичном раду (случај у Петом рејону) па све до грађана у насељима и улицама. Улажући своје добровољне напоре, радо и са такмичарским расположењем, грађани остварују значајне ефекте и испуњавају дате обавезе.

Оно што би било најкарактеристичније по досадашњи отсек такмичења, је чињеница да се претежно обављају физички радови. Грађанима је некако схватљивије и разумљивије да у такмичењу савлађују физичке тешкоће, да раде са лопатом, будаком и колицима. Али, разуме се, овакво посматрање такмичења у основи је погрешно. Циљ је такмичења: да напоредо са уређивањем и улепшавањем града, са стварањем бољих материјалних услова за живот у њему, уједно савлађује и недостатке на културно-просветном пољу: да подиже и изграђује културно и просветно најшире масе грађана, да их описмењава, упознаје са историјом, да их правилно обавештава о догађајима који су у току.

Зато такмичење у оквиру културно-просветног рада треба схватити исто толико озбиљно као и такмичење путем добровољног физичког рада. Обе ове гране треба развијати напоредо, у складу са потребама и захтевима средине, према постојећим могућностима. Зато никако не треба сматрати да је битка против неписмености мање важна од раскрчавања рушевина, или посећивања рејонских усмених новина, које су постигле заиста висок ниво. Не треба сматрати мање важним предавања на универзитетима рејона, дописивање са селом, питање читања дневне штампе, питање претплаћивања на ту штампу, од' рашчишћавања, крчења и калдрмисања улица

Ми немамо намеру и нећемо ићи само једним правцем, запостављајући друге. Уложићемо своје напоре да такмичење, које је постављено свестрано, покаже и свестран напредак. Само, до би се у томе што боље успело, треба и даље исправљати и употпуњавати организацију рада. Треба спроводити, најдоследније, такмичење у правилној евиденцији. Треба наћи могућности да се, у складу са слободним временом грађана, физички и културно-просветни рад смењују и допуњују. Треба постићи да један рад не буде на штету другог, већ да физички напори буду освежење и подлога за културно-просветне и обратно. Наравно, где је ова два посла могуће спојити, као што је то остварљиво у раду жена, (плетење, шивење, мешење и слично) треба то учинити. Осталом, у многим рејонима, насељима и на уличним састанцима већ се давно практикује да се на читалачким часовима, на усменим новинама и предавањима, плете и шије за обданишта и омладинце, као што се на поселима ручних радова, мешења слаткиша за омладину на Прузи, чита и дискутује.

Приликом радних састанака и конференција увек треба давати конкретне, реалне предлоге за употпуњавање и исправљање организације. Треба знати да рад грађана подлеже променама и да је условљен разним моментима па да и организација мора да живи, тојест, да се мења и допуњује, према моментима који се јављају и настају.

Такмичарски рад, који из дана у дан у Београду узима све веће размере, остариће, постепено, једну идеалну творевину: он ће се претворити у систем рада, у племенито надметање за постигнуће једног бољег и садржајнијег живота.

Ј. Л.

На добровољном раду

Просто невероватно...

Београђани троше 75 милиона лит. воде дневно.

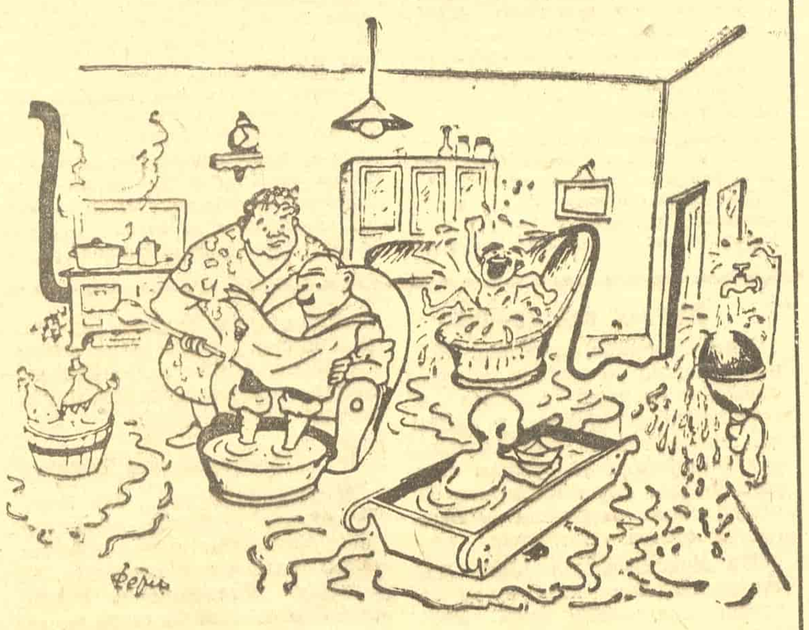

— Ја просто не верујем, да се троши толика количина воде.

Досањашњи резултати такмичења у „БЕЛСАП-У"

25 јула одржана је свечана конференција радника и намештеника »Белсап«-а, на којој су изнети резултати такмичења за мај—јуни—јули и на којој је изнет план новог такмичења за предузеће »Белсак«.

Резултати такмичења по радионицама су следећи:

Трамвајска радионица је испунила план такмичења за 75%

Електро - техничка радионица је испунила план такмичења за 75%

Столарска радионица је испунила план такмичења за 76%

Стругарска радионица је испунила план такмичења за 90%

Сарачка радионица је испунила план такмичења за 85%

Фарбарска радионица је испунила план такмичења за 50%

Ливница је испунила план такмичења за 100%

Ковачка радионица је испунила план такмичења за 100%

Браварска радионица је испунила план такмичења за 100%

Алатница је испунила план такмичења за 100%

Заваривачка радионица је испунила план такмичења за 100%

Лимарска радионица је испунила план такмичења за 100%

Никлерска радионица је испунила план такмичења за 100%

Ауто - радионица је испунила план такмичења за 77,6%

Поред радионица, нарочито се истакао у овоме такмичењу Отсек за пруге и грађевине. Реконструкција трамвајског колосека по целом Београду, оспособљење истог од великих степеница до Реалке, реконструкција улазне кривине у доњем круту »Белсап«-а, затим разни и обимни радови ваздушне мреже, као и радови грађевинске природе, изведени су и завршени пре предвиђеног рока у овоме такмичењу.

Отсек за саобраћај је одржао 10,44% више кола у саобраћају у поређењу са прошлим месецима. 1940 године, радило је 118 трамваја у саобраћају. Са овим трамвајима је превожено 167.300 путника дневно, док се сада са 68 трамваја, који су у саобраћају, превози 182.340 путника, што износи 15.040 путника дневно више.

Изражено у процентима излази да Отсек за саобраћај сада ради са 43.22% трамваја мање него 1940 године, а превоз путника је за 8,24% већи.

Сви ови резултати који су постигнути у овоме такмичењу, јесу заједничко дело целокупног особља предузећа »Белсап«-а. У ново такмичење, чији је план изнесен на овој конференцији и кога су присутни другови и другарице једногласно прихватили, улазе радници и намештеници »Белсап«-а са још већом вољом, јер знају да раде за себе, за бољу будућност радног народа, за Федеративну Народну Републику Југославију, за маршала Тита.

Конференција је закључена клицањем Народном фронту, Комунистичкој партији, јединству радника и сељака, Јединственим синдикатима радника и намештеника Југославије и маршалу Титу.

Лазар ДЕКИЋ

Масовно добровољно залагање грађана Петог рејона

Грађани трећег насеља Петог рејона, који су се истицали и у дасадашњим акцијама, спровођеним у оквиру такмичења и ван њега, раде пуном паром око изградње и улепшавања свога краја. Они поправљају сами цео низ улица. То су улице периферије, а неке и крајње периферије Београда тамо испод саме »Звездаре«, које су каткад и лети биле готово непроходне. Улице Новице Церовића, Лозанска, Властотиначка, Патријарха Рајачића, Фијанова, Ђевђелиска (већ завршени земљани радови), Шабачка и Хекторовићева већ су под ударцима ашова и пијука, или се насипају земљом преко које ће ускоро да пређе тешки ваљак који ће дефинитивно да доврши њихово оспособљење за потпун и нормалан саобраћај.

Док су неке улице тек отпочете са уређивањем, друге су већ пред завршетком. У једним се довршавају земљани радови, док се у другим вади стара да би се ставила нова калдрма. Поред Хекторовићеве калдрмисаће се и цела Улцињска улица, а дугачка, у јесени и зими блатњава, улица Новице Церовића, која испод Звездаре везује многобројне кућице са периферије овог насеља, оживела је од снажних руку добровољних радника - грађана овог краја.

У радовима учествују редовно стотине грађана насеља, који последњих дана одлазе нарочито на велики »ринглов« некадашње простране Брунсвикове циглане која је одавно престала да производи грађевни материјал.

Ту ће се следеће године подићи један парк, усред кога ће бити изграђен Дом културе овог периферијског краја.

Већ рано ујутро, још пре пет часова, на радовима сретамо многобројне жене и друге грађане као раде у улицама или око циглане. Нивелишу улице, поравнавају, наносе земљу или једно другом додају цигле са дебелих зидова циглане, коју постепено руше.

У једној улици сусрећемо стару мајку народног хероја Вељка Дугошевића, седамдесетогодишњу старицу која је изашла рано ујутро да пружи нешто од себе у овом новом такмичењу.

— Ето, синко, радимо сви да би изградили и обновили нашу земљу, каже она још увек свежа и орна за рад.

Док тако стара мајка хероја Дугошевића ради у једној улици свога краја дотле на »ринглову« пред Шестом мушком и другим улицама пуном паром раде други грађани, жене и омладина. Шестогодишњи пионир Михаило Јовановић с Булевара Црвене армије 290 син сиромашног обалског радника каже: »Ја хоћу да радим сваког дана. Само кад није велика врућина. Хоћу на будем ударник.« И он заиста ради марљиво са својим друговима Радмилом Јовановић, Александром Нахманом, Живаном Сучевићем и другим пионирима. Он носи по три цигле до места где се оне одвајају и пажљиво их оставља на једну гомилу да се не би »оштетиле«.

Седамдесетогодишња старица Марија Ђокић из Хаџи Мустафине улице исто тако ради с осталим грађанима: Она каже: »Треба да се ради. Ја ћу да се такмичим са свима вама«... И тако редом: и жене, и деца, и омладина.. сви се залажу, сви узимају учешћа у такмичењу и изградњи свога краја.

С. Б.

Такмичење фискултурних актива НА-МА

У оквиру прославе годишњице оснивања Народног магацина, одржана су и фискултурна такмичења између фискултурних актива „На-Ма" Београда, Земуна, Панчева и Новог Сада.

Такмичило се у шаху, пингпонгу, лакој атлетици и футбалу. Постављени резултати су плод залагања сваког појединог фискултурника.

Увече је приређено другарско вече, на коме је предан сребрн пехар победнику: активу Земуна.

Уклоњене су тешкоће око добијања камиона за посете града селу

Генерални секретаријат Владе Федеративне Народне Републике Југославије известио је Извршни одбор Народног фронта Београда да се распис о забрани употребе камиона не односи на употребу при одласку радних екипа на село са сврхом да се селу помогне, јер то није приватна, већ јавна сврха развијања и учвршћења савеза радника и сељака, зближења села и града.

На тај начин дозвољена је употреба камиона за одласке радних група на село, само ће потражњу камиона контролисати Извршни одбор Народног фронта Београда, и само са његовим одобрењем камиони ће се добијати.

САВРЕМЕНА ПРИЧА

Историја превртања једних панталона

Кад будеш пошао на посао сврати код кројача и питај га колико тражи да ти преврне панталоне..,

Тако ми је рекла жена.

— Зашто код кројача, побунио сам се ја. Идем у кројачку задругу...

У »Првој београдској кројачкој задрузи, сој« у Маршала Толбухина улици, још с врата, питам:

— Друже, колико ће коштати превртање ових мојих панталона?

— Две стотине десет динара, одговорио ј кројач опипавши штоф. Само га морате лепо распарати и испеглати...

Идући на посао размишљао сам: ето, нашао сам мајстора, али то није довољно. Добар део његовог заната потребно је ја да знам и пола посла да му свршим.

Вративши се у подне кући, рекао сам жени, дајући јој панталоне:

— Ево ти, опарај, испеглај, па онда могу да однесем...

— Немој да се шалиш, зачудила се она.

— Није ми до шале, тако су ми рекли у Кројачкој задрузи.

Да не би било буре обећао сам да ћу јој помоћи. Наоружали смо се са два жилета и почели да парамо. Али за сваки посао потребно је стручно знање. То се показало после прилично дугог рада. На дестину места штоф је био засечен, и поред најбоље пажње.

Видели смо да тако не може. Стога смо одлучили да дамо панталоне приватном кројачу, па макар било и скупље. Нисам чекао до сутра, већ панталоне под мишку — па код кројача Боже, код кога сам шио одело:

— Друже Божо, хоћеш ли моћи да преврнеш паталоне, кажем ја њему

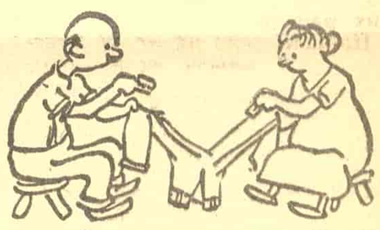

— Може, може, како да не може, вели он.

— А колико ће коштати, питам ја, у страху.

— Па зна се, цена је максимирана: 180 динара.

— А не морам да парам и пеглам код куће?

— Таман посла — да покваришь... То је моја брига. Само остави.

Насмешио сам се најљубазније, спустио на тезгу панталоне, и изгубио се одмах, плашећи се да се мајстор Божа не предомисли. Шта ја знам може и он да се реши да оснује кројачку задругу.

Влајко М. НИКОЛИЋ

Пионири Петог рејона на летовању

Народни фронт Петог рејона пре неколико месеци повео је акцију за сакупљање прилога за помоћ сиромашној деци.

Сада је Народни фронт, имајући на расположењу још прилично суму новца, одвојио 35 хиљада динара и послао на одмор и летовање стотину малих пионира.

С. БУРИНА

Епилог београдских сточара

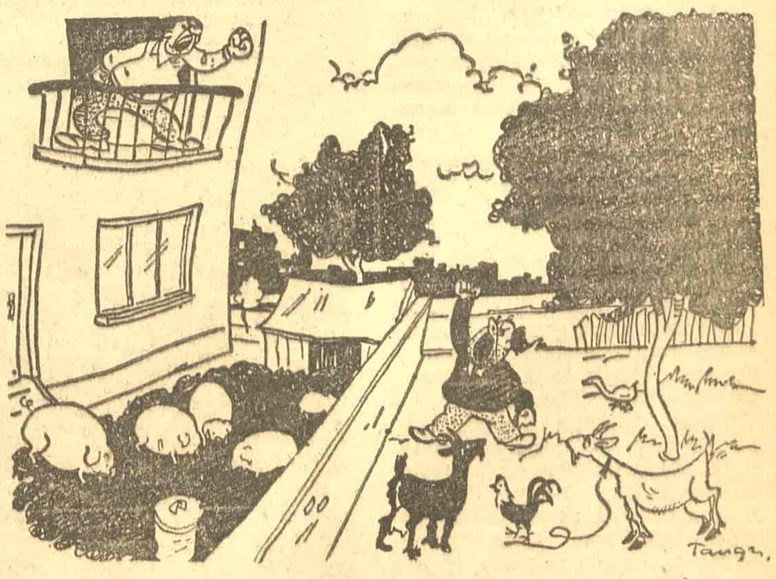

— Е, баш фино, неће више да ми ваше свиње смрде!

— Ако, ако, неће вала ни мени ваше козе да брсте башту!

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

Песма
за омладинску радну бригаду

Посвећена II београдској

О земљо нова,
Од својих те снова,
По својој градим мери.
Под сунцем, под лампом,
Размахни крампом
И брда до руда раздери

Да л су кубиди
Ко јуриш у битци
На коте неуморне?
У тамне кубике
Зави противнике.
Премаши сто по сто норме.

Слобода! Књига
Звезданих подвига
Што почињу од крви.
Ех, нове јој стране
Од рада срчане
Блиснуле — као лист први.

Да више не стрела
Око непријатеља
Помери гребен с места
А села тако тавна,
И поља водоплавна
Обујми руком цеста.

Нек дуж свих траса
Брдо жита класа
Од лета до оног лета,
Жита — гора цела
Врх планинских села
За обадве глади света.

Брда — силоси!
Донеси, односи!
Хлеба колко ти треба.
А кад с јесени
Брдо пробусени
Дођи код нас, ej црни,
Ej жути, куд хоћеш разрни,
Па се онда жени.

Већ из тунела
Излази пребела
Погача и бела одећа.
А прокопан — јуче
Па му срце туче
Срећом ко крв наша смела.

Слободу — у боју,
Осмех — у знoју,
У сановнику — младост.
Ко песму, ко руку
Рашири у луку
То срце, радости нанос.

У стрелце све песме!
Стати се не сме
Нити на врховима
И светлост одмора
Ко срећа се мора
Поделити јутрос са свима.

Ту Бановићи,
Ту Брчко, Младићи,
Са четри ветра света,
Сва Република
Из једног кубика
До граница процвета.

О све су нам цесте
За њу која јесте
Да увек лепша буде,
За њу што ће бити,
За њу — ја ћу је снити,

Док ме на рад не пробуде —
Да под сунцем или лампом
Размахнем крампом
За Тита, — мој народ,
све људе.

О. ДАВИЧО

МЕЂУГРАДСКО ТАКМИЧЕЊЕ НА КУЛТУРНОМ ПОЉУ

За ангажовање већег броја културних радника и уметника

План Београда за међуградско такмичење на културном пољу, који је недавно објављен, веома је широк и обиман. Он предвиђа развијање и појачање културног живота у најширим масама. Зато је за његово остварење потребно максимално ангажовање снага.

Да би се план у потпуности извео и развио културни живот и тамо где досад није постојао, потребно је, поред буђења интереса у самим масама, и повећање броја самих културних радника. Ово није само питање такмичења, ово је важно питање културног подизања наше земље уопште. Буђење интереса за културу и уметност у широким масама изискује што шири круг оних који ће културу и уметност преносити у масе. Кадар културних радника и уметника који је досад задовољавао, у току међуградског такмичења биће већ недовољан, а у даљој будућности без његовог попуњавања новим људима културни развој наше земље биће доста успорен. Зато се већ сада као питање о коме треба озбиљно мислити и радити на његовом решавању поставља питање ширења круга културних радника и уметника.

У досадашњем раду појавила се тежња да се за рад на културном пољу користи само најужи круг познатих и реномираних културних радника. Ово се нарочито одомаћило код рејонских културних одбора. Сматрајући да ће питање посете на предавањима и усменим новинама решити стављањем на програм познатих имена, рејони су се ограничили на врло узак круг људи и то већина рејона на исти круг.

Оваквим радом рејона мали број јавних радника и научника исувише се оптерећује, те не може да се у довољној мери посвети другим пословима. Рејони пак, ослањајући се на позната имена, не настоје да систематским радом развијају интерес за културу код још незаинтересоване публике. Најзад, што је најважније, оваквим радом запоставља се велики број мање познатих културних радника и не води рачуна о одгајању нових кадрова.

Правилно развијање културног рада захтева брзо ликвидирање ове појаве. Научна предавања не морају да држе само чувени научници. Задатак научника и није у томе да они буду искључиви преносиоци науке у народу. То је више посао добрих интерпретатора науке. По оним научним гранама где су научне истине неоспорне, утврђене и као такве публиковане, може да говори сваки добар професор, сваки културнији човек који се бавио том граном науке. Само путем ширег и што већег употребљавања и изналажења добрих научних интерпретатора моћи ће наука преко народних универзитета да продире у широке масе.

На усменим новинама имамо сличну појаву. Рејони се не труде да изнађу круг нових људи, већ показују неповерење према сваком новом имену У публици заиста постоји неповерење према новим и непознатим људима, али то се може отклонити, публика се може преваспитати. Што је до те појаве дошло у многоме се има приписати начину на који су рејони досад радили. Убудуће се усмене новине не смеју тако уско постављати. Поред тога што се преко њих упознају широке масе са актуелним догађајима, оне треба да буду и место где ће нови јавни радници развијати своје способности.

И на уметничком пољу ваља обухватити шири круг људи. У централним рејонима постоји велики број музичара-аматера. Досадашњим радом они су слабо обухваћени. Углавном се користе музичари професионалци који су већ и онако доста запослени у установама где раде.

Дилетантске драмске групе рамљу због слабог уметничког квалитета дилетаната. У Народном позоришту, међутим, постоји известан број одличних глумаца који досад нису довољно запослени у постојећем репертоару. Ови глумци били би далеко продуктивнији ако би поред рада у Народном позоришту иступали са појединим улогама на претставама дилетантских група, те тиме дали потстицаја глумцима-дилетантима и помогли развоју позоришног живота код нас.

Питање проширења кадрова наших културних радника и уметника може се у потпуности решити, поред ширег употребљавања постојећих радника и уметника, и већим обраћањем пажње и поверењем према млађим људима. Има се утисак да их рејонски културни одбори слабо користе као предаваче на народним универзитетима и говорнике на усменим новинама. У рату се, истина, није могло довољно бавити научним изучавањем и уметношћу, али зато данас велики број омладинаца истрајно и упорно ради на томе да се наоружа науком и културом, да развије своје уметничке таленте. Њихово развијање и оформљавање у културне раднике и уметнике треба свестрано помоћи и дати им подршке и могућност да јавно наступају и да се изразе.

Млади људи не могу привлачити публику сјајем својих имена и блиставошћу и свеобухватношћу свога знања. Али они имају нешто друго, што је исто тако важно за правог културног радника и уметника. Они имају истинску љубав за културу и уметност, за лепши и човечнији живот. Исто онако као што је млада генерација знала да се бори за тај нови живот који ће бити човечнији и културнији, исто тако ће њени припадници знати да и као културни радници и уметници раде на томе да он заиста буде такав.

Рејонски културни одбори и сва наша културно-уметничка друштва треба да се старају и да настоје да искупе око себе и помогну развијању што већег броја омладинаца, који имају услове да израсту у културне раднике и уметнике. Јавно иступање даће потстицаја и обавезаће их на солиднија и дубља изучавања, те ће се и тим путем помоћи што брже развијање културних радника и уметника тако неопходних за културно подизање наше земље.

Миодраг ПОПОВИЋ

Водоноша

Рад Боже Илића

Шестом рејону потребан је дом културе

Ниједан рејон није толико удаљен од центра Београда као Шести рејон. Тај велики периферски простор Београда гради се већ десетине година и можда због запослености становништва, удаљености од центра града, услед самог начина живота већине становништва, има изглед праве провинције, која је на домаку Београда. Радни људи, када се врате с посла, ретко су када помишљали да пођу поново у центар града, у његова позоришта, оперу, на изложбе или биоскопе. Један једини биоскоп на њиховој периферији, била је једина разонода. Људи са Душановца, Вождовца, Пашина Брда, Маринкове Баре, сада на комплексу Шестога рејона, били су скоро увек одвојени од културног живота Београда.

Али после ослобођења са новим животом, који је запахнуо све рејоне, дала је живот. Почињу да се стварају дилетантске екипе, оснивају се хорови, држе се предавања, почео је да се развија културни живот.

До данас у Шестом рејону постојале су многе групе, које су одавно нестале, а сада последњих месеци формирано је рејонско позориште. Оно је успело да да досад »Последњи сусрет« од Гљабова, »Власт« и »Аналфабетус« од Нушића, »Просту девојку« од Шкваркина, »Покондирену тикву« од Ј. Ст. Поповића и »Протекцију« од Нушића. По овоме се види да се полако формира позориште. Али и поред тога заинтересованост становништва Шестога рејона није била велика, јер у рејону има само једна сала на Пашином Брду, која једва може да прими нешто више од 200 људи. Уз то позориште није могло бити много привлачно због удаљености саме сале, која се налази на граници Шестога рејона. Поред свега овога још и техничке препреке за успешно извођење комада, и немогућности да малом салом обухвати већи број гледалаца, све је то утицало да се културни живот тешко развија у Шестом рејону. Када се узме у обзир да позоришна екипа једва налази собу и за свој рад, да хор у току вежбања мора да се потуца, мора се схватити да приредбе нису ни успешне нити толико масовне.

Стварањем Дома културе отворили би се и нове могућности за гостовање Народног позоришта и рејонских, драмских екипа тако да би се успешно утицало на подизање укуса код становништва Шестог рејона.

Аналфабетски течајеви

У борби против неписмености II рејон имао је видне — али још незадовољавајуће резултате. Према непотпуним и површно скупљеним подацима, на територији овог рејона, крајем марта било је 1028 неписмених или 2,8%. Од овог броја обухваћено је, на 47 течајева и течајних група, 438 неписмених, што претставља 42,6%. Како велики број обухваћених није похађао течајеве, или после краћег похађања престао да похађа предавања, можемо сматрати да је број описмењених врло мали.

У месецу мају одржани су завршни испити у два, а у јуну на 8 течајева, на којима је положило испит 57.

Како најбољи пример треба истаћи Београдску текстилну фабрику у којој је неписменост потпуно сузбијена, а као рђав пример синдикалну подружницу »Октобарска слобода« која ни до данас није успела да организује течајеве и да бар у неколико смањи неписменост, тако да тамо има преко 140 неписмених. Овај пропуст за идућу кампању мора се исправити и синдикална подружница треба у току августа да обухвати све неписмене, како би комисија могла да упути руководиоца течајева.

Главни задатак свих антифашистичких организација у месецу августу био би попис свих неписмених. То треба урадити најсавесније да би се мобилизација снага за борбу против овог страшног непријатеља, могла на време да изврши и да би почетком септембра сви течајеви отпочели са радом.

БЕОГРАД од првог насеља до слободног српског града

На неколико година пред рат обраћајући се са „Веровали или не" читаоцима на свих пет континената, Рипли је изнео мање или више истиниту, али свакако несвакидашњу занимљивост: „Притиснута између два света, у сталном сукобу Истока и Запада, престоница Југославије, Београд, у својој историји 38 пута је рушена."

На зидинама Београда остављајући печат свог времена, али и кости, укрштали су кроз векове мачеве Келти и Сегини, варвари: Готи, Хуни, Авари, легија римских императора и средњевековни крсташи и витезови, Византинци и Угари, крст и полумесец, и за последње три деценије у два маха тупави Теватонци.

„Кућа ратова" или „Брег за размишљање" назвали су Београд Турци збуњени пред пролазношћу која је вековима лебдела изнад његових зидина.

У перспективи векова

Делић светлости о првој прошлости Београда у недогледној перспективи векова могу да унесу делови зуба фосилног слона и лапорци с окамењеним морским организмима изложени данас у витринама природњачког музеја и корални спруд који се налази око данашњег Ташмајдана.

Први познати Београђани до којих је историја могла да дође, били су Сегини — једно трачко-илирско племе. Заједно с Келтима, који су Београду дали прво име Сингидунум нестали су у предвечерју доласка Месије пред надмоћним римским легијама.

Римски Београд налазио се по свој прилици на великом Калемегдану, где су пре рата нађени дебели, јаки зидови. Одатле се ширила варош до зграде данашњег позоришта.

Талас нових вера, боја и раса који је у трећем веку дошао са Истока, познат под именом „Сеоба народа", запљуснуо је и зидине Београда. У трећем и четвртом веку наше ере његове зидине порушили су Готи- Хуни и Авари. У тој највећој миграцији народа коју историја памти изгубио се и Сингидунум. Отада на њега је за увек пао мрак. Тек три стотине година доцније, у деветом веку он се јавља под српским именом Београд у житију светог Климента Охридског.

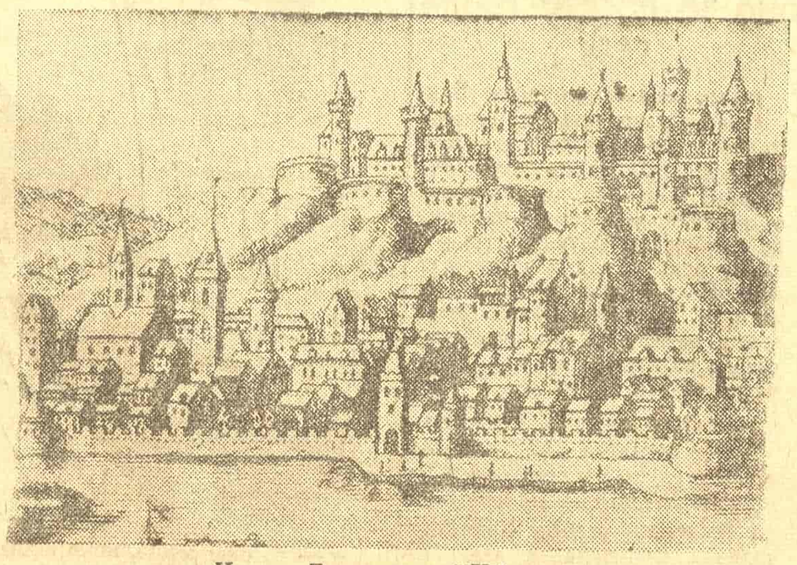

Изглед Београда у XVII веку

Први пут Срби су добили Београд за време владе краља Драгутина. До тог тренутка рушећи га у више махова, под његовим зидинама сукобили су се у два маха у XI и XII веку Византинци и Мађари, једном Бугари, и протутњали на коњима крсташи и витезови Петра Амијенског, Готфрида Буљонског, Кондрада Трећег и Фридриха Барбаросе.

О том првом српском Београду мало се зна. Тек за владе Деспота Стевана зна се нешто поближе о Београду. Град је био опасан двоструким бедемом и утврђен кулама и рововима. Француз Брокијер који је 1493 прошао кроз Београд прича о великом пристаништу утврђеном кулама, које је могло да прими до двадесет галија.

Нагли развој Београда у средњем веку заустављен је доласком Турака. После неколико узастопних опсада, које су изазвале епидемије и куге у граду, Београд је 1521 коначно пао у руке Турака.

Београд под Турцима

Лик Београда се мења. Нова вера која се родила на пространим степама Арабије и горела до фанатизма у срцима завојевача са Истока природно значила је сумрак старих богова. Бели минарети са полумесецом заменили су Београду кубета са крстом.

Из путописа угледних достојанственика који су у то време пролазили кроз Београд види се да је град био опасан дебелим зидовима и утврђен јаким кулама и пушкарницама. Куће су претстављале плетаре олепљене блатом. Трговина у Београду у то време била је јако развијена. Један турски путописац говори да се у Београд стицала трговина из Европе, Азије и Африке. Трговином су се највише бавили Дубровчани и Јевреји.

Прва дужа окупација под Турцима завршила се 1717 године када је Евгеније Савојски у току две деценије у два маха освојио Београд. До новог упада Турака аустриске власти учиниле су доста да Београд добије европски изглед. Подигнут је низ нових грађевина. У улици Краља Милана између данашњег двора и Уметничког музеја налазила се Војна болница. Од грађевина нарочито се одвајала Виртенбергова касарна на месту данашњег Руског цара и палата у којој је становао командант града. У Београду у то време живело је око 1000 породица са 5000 душа. Број немачког живља је нагло нарастао тих година тако да је око године 1730 престављао половину целокупног становништва.

Године 1739 Турци су поукли Аустријанце и заузели Београд. Физиономија Београда се поново мења. Двоструки дебели зидови којима је Евгеније Савојски опасао и утврдио Београд били су порушени. Четрдесет година доцније под командом Лаудона аустриска војска успела је да поврати Београд, али га је коначно понова изгубила свиштовским миром 1791 године.

Први слободни Београд

Деветнаести век... На Западу горела је бакља револуције објављујући у име човечанских права смрт тиранији. На Истоку „болесник на Босфору" био је толико слаб да није могао да обузда насиље јаничара у београдском пашалуку. А у Београду, на месту данашњег Народног позоришта, изван Стамбол-капије набијани су на колац и издисали у ченгелима међу мемљивим дебелим зидинама куле Небојше бунтовници жељни слободе. Стару Европу бацили су у вихор револуције два човека: један је био војник, а други шумадиски сељак.

Векови су проклињали Београд. Рушећи га уз бездушно клање раје и звекет ланаца он је прелазио из руке у руку деспота, канова, цезара, авантуриста и краљева. Било му је суђено да у праскозорју деветнаестога века буде још једном порушен. Рушили су га они који су га столећима увек изнова из рушевина дизали.

То је било уочи светог Андреје. У окриљу ноћи двадесет и пет хиљада устаника окупило се око његових зидина. Цела варош била је заштићена бедемима. Главна капија — Стамбол-капија налазила се на месту данашњег Народног позоришта; Варош капија недалеко од старе Државне штампарије; поред данашње фабрике војне одеће налазила се Видинска капија, а негде при крају садашње Карађорђеве улице налазила се Сава капија.

Конда и Узун Мирко са неколико људи прићоше Сава капији и ословише стражу на турском језику. Страже их пропустише. Кроз капију нагрнуше устаници. Нешто доцније Срби су заузели и Стамбол капију после покоља у коме је погинуо Васа Чарапић. Опијени вековном мржњом устаници су наступали са хладним оружјем. Настала је сеча. Варош је постепено падала у руке устаника. У крвавој зимској зори која се будила, над Београдом први пут и заувек залепршала је устаничка застава.

Први слободни Београд налазио се између Калемегдана и шанчева који су везивале варошке капије. На месту данашњих улица Стаљинградске, Коларчеве и Теразија налазиле су се баруштине са шеваром. Дуж цариградског друма између данашњег Булевара Црвене армије и Московске улице биле су њиве. На простору данашње Бранкове улице налазило се гробље. Изван Варош-капије није било кућа.

*

Слободни Београд мењао је касније из деценије у деценију и размере и физиономију и ритам живота. Само 140 година доцније викнуо је један странац: „Као Сент Луис, Рим, или неки совјетски град на реци." Данас, тихим, спокојним улицама крај полуоблакодера са најсавременијом фасадом могу се само угледати ниске чатрље са грубим турским линијама, као једини преостали симболи сукоба Истока и Запада, о којима је Београд био распињан кроз толике векове.

Па, ипак, Београд није изменио све. Између његове две крајње тачке: споменика Незнаног јунака на Авали и Победника на Калемегдану живи вечито будан дух оних Београђана који су издисали на колцима у данашњој Коларчевој улици и 140 година доцније, само педесет корачаја даље, умирали у последњем рату на вешалима на Теразијама.

Зоран МАРКУШ

Филм

Совјетски документарни филм

„ТАЏИКИСТАН“

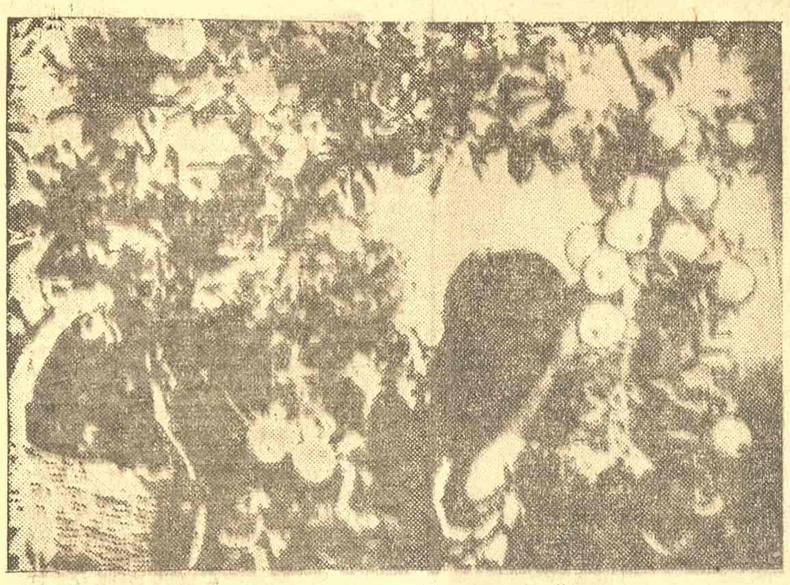

Сцена из филма „Тацикистан“

Документарни филм „Тацикистан“ је лепа филмска прича која нам говори о томе како се у годинама совјетске власти расцветала једна од совјетских средњоазиских република и каквим природним богатством и изобиљем располаже ова совјетска земља. А најглавнији су у овој причи смели и храбри људи, који су у данима Отаџбинског рата без резерве посветили отаџбини свој напоран стваралачки рад. Тако, у најузбудљивијим деловима филма, видимо како су у суровим данима рата 50 хиљада колхозника — Тацика, радећи заједно са својом браћом Узбецима, изградили велики Гусарски Канал са 30 брана, у дужини од 50 км и тако натопили водом 35 хиљада хектара од сунца исушене земље.

Режисери Л. Степанова и Б. Кимјарагов створили су филм који показује какве неисцрпне могућности за културни и привредни развитак пружа народима совјетски систем.

Иако су се Тацици раније хранили увезеним житом, данас је Тацикистан постао једна од житница Совјетског Савеза.

У филму је на занимљив начин приказано како се у Тацикистану негује памук, обрађују вртови, како расту колхозна стада и како искусне уметничке руке колхозница прерађују чауре свилене бубе у нежне свилене нити.

Двадесет година раније у Тацикистану није било индустрије. Данас се тамо добива угаљ, нафта, злато, волфрам, олово, цинк, бизмут, железна руда итд.

У данима рата хиљаде колхозника Тацика ишле су да раде велики Стаљински пут. Кроз планине Памира пролази сада аутомобилски пут јединствен на свету на висини од 4.000 м.

Екран преноси гледаоце на улице града где су изграђене многе лепе и велике зграде, где у лабораторијама и библиотекама ради испитивачка и стваралачка мисао, где се рађају нови производи националне уметности. То је Стаљинабад. Именом великог вође свих совјетских народа прозвали су Тацици своју престоницу.

Пролог и епилог филма посвећен је повратку бораца-Тацика с поља великих битки против мрачних сила фашизма. Радосно је дочекао народ своје вољене синове.

Крај филма посвећен је традиционалном празнику првог пролећног цвећа. Пролећни празник у 1945 био је нарочито радостан, јер је то био празник Победе.

Природњачки музеј у Београду

Музеј постаје организационо информативни центар природњачки рај

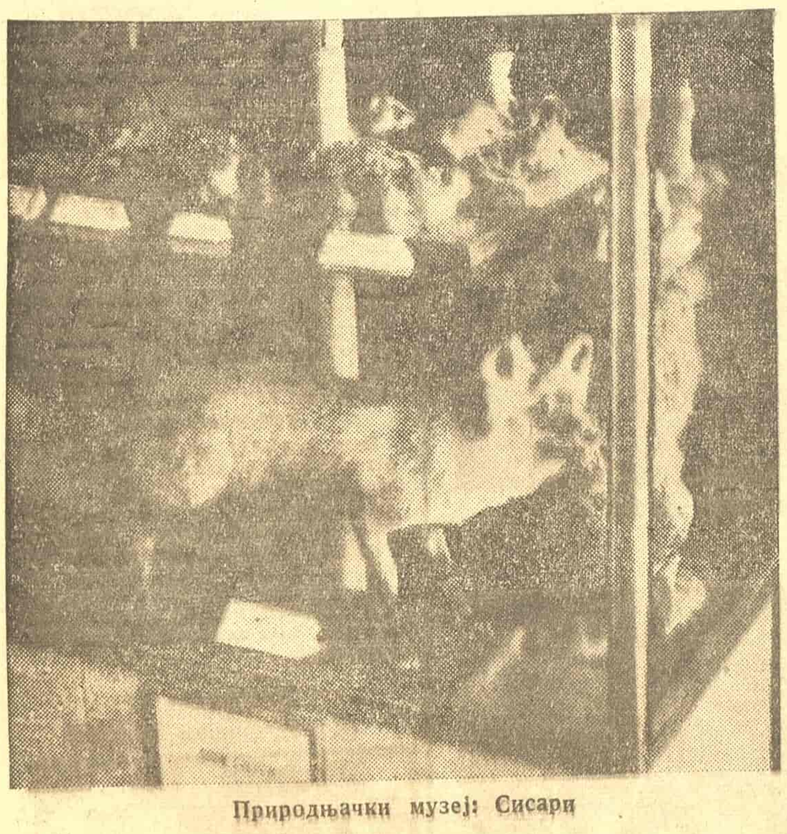

Природњачки музеј: Сисари

Природњачки музеј у Београду постоји одавно, али тек сада је добио своју самосталност, пошто је у прошлости био у саставу Етнографског музеја. Музеј је, отскора, отворен и смештен са досадашњим сређеним материјалом у четири просторије у Његошевој улици 51. Потреба за оваквим музејом је била велика. Данас кад народ има широке могућности за учење и стицање културе, Природњачки музеј може народним масама пружити много материјала за упознавање са природњачком историјом Србије.

Материјал којим располаже музеј је разноврстан и карактеристичан за живот земље, биља и животиња у Србији. Преко изложених руда које се налазе у Србији, добија се слика рудног богатства наше земље. Одељење са бакром, оловом, антимоном, пиритом и другим рудама, добро уређено и даје изванредан преглед до каквих се граница може развити индустрија код нас, а уједно и кроз какве преображаје је пролазила земља у току свог геолошког развитка.

Цртежима и хербарским примерцима показује се биљни покривач Србије. Биљне збирке располажу и са примерцима цветница које се налазе само код нас, као Панчићев Сербика и Романдија.

Зоолошко одељење има велики број птица, гмизаваца и риба.

Природњачки музеј сређен је врло научно, са много нових витрина и слика, и пружа потпуно нов изглед. На сређивању и избору материјала особље музеја радило је нешто више од два месеца. Изложени материјал, који је систематски сређен, даје широке могућности за изучавање природних наука, средњошколцима студентима.

Музеј располаже са још већим материјалом, али није сав узет у обзир због недостатка просторија за излагање. Али стварањем нове погодније зграде за музеј остали материјал би могао бити искоришћен тако да би музеј био употпуњенији и тек онда добио би у својој целовитости и већи значај.

Задатак музеја је углавном да научним методом решава проблеме и актуелна питања из области природе наше земље, водећи притом рачуна о културним, привредним и просветним потребама нашег народа. На овај начин музеј би служио народу и не би био више установа само за излагање мртвих ствари из природњачке историје, већ би постао и организационо информитиван центар за природњачки музејски рад. Оваквим радом природњачки музеј у Београду би подизао научне и стручне кадрове и помагао развитку локалних природњачких музеја.

За наше читатељке

Најважније у женином такмичењу

На једној конференцији нашега првог насеља Четвртог рејона, на којој су изнети планови за такмичење, друг - руководилац за уређење улица у граду подвукао је, добронамерно, да су жене нашега насеља за кратко време такмичења дале 900 добровољних радних часова, док су људи за исто време дали само 300.

Таква констатација многе је жене обрадовала. Нас, међутим, није. Није зато, што се у нашој новој држави не тражи од жене да њен рад у такмичењу буде усмерен више тежем физичком раду, тако да јој не остане много времена за њено културно- просветно и политичко образовање.

За разлику од стања у бившој Југославији, у којој се намерно спречавао сваки женин напредак у културном подизању, данас, напротив, **у новој и напредној Републици Југославији, тежња је, да се она што више у културно-просветном погледу уздигне, и да се у политичком погледу изгради.** Јер, само тако ће њена равноправност са човеком доћи до стварног изражаја. Данас се иде за тим, да и она сеоска жена из најудаљенијег планинског засеока прогледа, постигне известан степен образовања у културно-просветном погледу, да би и у политичком погледу могла себе да изгради и, према својим способностима, учествује у изградњи наше нове домовине. Зато је потребно, да се наша жена из најширих народних слојев и сама јавља фронтовским организацијама, које ће јој помоћу аналфабетских и других културно-просветних течајева омогућити писменост до те мере да правилно схвати смисао њеног изједначења са човеком, смисао и науке и културе, и економско-социјалне структуре новога друштва, у коме је она нашла своје човечанско место, као и опште појмове из законодавства о уређењу не само наше нове државе, већ и братског СССР, па и целога света ради критичког упоређивања.

Данас, када жена у новој Југославији активно суделује и у управљању, јер је и министар и посланик, ради се о томе, да и она жена из најзабаченијег планинског засеока, која још не зна ни како изгледа воз, прогледа, пропутује, дође у контакт са јавним животом суделујући у њему активно, према својим способностима.

То ће се и постићи, ако наша жена правилно осети, да је њен задатак на првом месту: **рад на културно-просветном уздизању и политичком изграђивању жене града и села у овоме масовном такмичењу народа ФНРЈ.**

Мара Ст. ЂУРЂЕВИЋ

АФЖ ЗА ЗБЛИЖЕЊЕ СЕЛА И ГРАДА

АФЖ III рејона у селу Новацима

Швајсери крпе судове

Идући стално путевима који воде стварном зближењу града и села, АФЖ III рејона организовао је по други пут одлазак у Срез тамнавски, овог пута у село Новаке. Добро организоване екипе III рејона увек састављају лекари разних специјалности, ветеринари и занатлије, они који су најпотребнији селу.

Радна екипа је дочекана од стране Месног одбора са Уба одведена у село Новаке, где је велики број најсрдачније дочекао екипу.

Не губећи времена, одмах се прешло на посао. Како су у школи већ биле припремљене машине, кројачи и кројачице су приступиле послу. Искројена је велика количина рубља и одела и много посашивано, али како није било могуће за један дан све завршити, кројачка екипа одлази идуће недеље да недовршено заврши. Један ветеринар извршио је 50 вакцинисања против свињске куге, серумом који је нарочито понет из Београда, Лекари су извршили 120 прегледа, а једна зубна лекарка 55, које вађења које пломбирања зуба. Три фризера обријала и ошишала 110 лица, а два обућара извршила 32 оправке обуће. Швајсери су искрпили читаву гомилу старих судова. Сав алат, потребан материјал за рад и конац за шивење понесен је из Београда, заузимањем АФЖ-а овога рејона.

Један од лекара одржао је успело предавање о туберкулози, које су сељаци саслушали са највећом пажњом.

Сав овај несебичан и полетан рад учинио је леп утисак на месно становништво, тако да се силом наметало поређење о односима села и града сада и некада. Данас сељак види да у градском трудбенику има искреног брата и сарадника, а не туђина и експлоататора.

Под утисцима свега овога, месни учитељ је спонтано поздравио учеснике екипе, упознао их са историским значајем Тамнавског среза кроз деценије, и изнео патње кроз које је народ овога среза прошао и жртве које је дао у ослободилачком рату. На крају се захвалио екипи на труду и братској љубави, и изразио жељу да је што пре види поново у Горњој Тамнави.

У највећем расположењу, уз песму, вратила се екипа у Београд, задовољна што је и ове недеље дала користан прилог у делу зближења села и града.

Љубица ПРИЦКЕР

Бербери на послу

Да би нам дуже трајало цвеће у вази...

Мало цвећа на столу чини лепшом и најскромнију собу. И најштедљивија домаћица не би требало да жали да с времена на време да који динар за мало цвећа — мало радости за очи својих укућана. Да би вам цвеће дуже трајало, треба знати следеће:

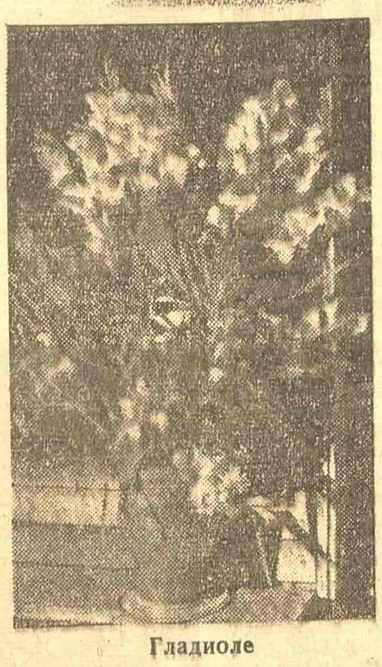

Гладиоле

□ Кад га донесете кући, ако није сасвим свеже, нарочито ако је путовало, сместите цвеће преконоћ у широк и дубок суд пун воде, тако да из ње само главе цветова извиривају. И кад вам цвеће после неколико дана стајања у вази почне да клоне, неки пут га овакво ноћно купање може да поврати.

□ Варате се ако мислите да авећу много прија хладна вода: оно више воли млаку него ледену, нарочито лети.

Руже и лале се некипут могу освежавати ако им крај дршке замочите у врло врућу воду, пре но што их ставите у вазу. Неколико секунди у врелој води добро чине и ружи пузавици, булкама и далијама.

□ Да би цвеће живело, треба да упија воду, а да би је могло упијати, крај дршке треба да му је слободан, отворен. Дрвенасте дршке јоргована, глога, врбе, јабуке треба при крају просто здробити, исецкати кору треба на приличној дужини засећи уздуж ножем.

□ Цвеће у вази не подноси промаја ни нагле промене температуре. Према томе, погрешно је стављати их ноћу на прозор или балкон — да се »освежи«. То је најбољи начин да га убијете.

□ Пољско цвеће ће боље да вам се одржи ако му у воду додате на врх ножа кухињске соли.

□ Геранијум (мушкатла), циклама и глининије траже кашичицу шећера у праху на литар воде.

□ Раскошним плавим хортензијама одржаћете небеску боју ако у вазу ставите неколико зарђалих ексера.

□ Гладиоле ће у вази да вам цветају до краја ако им постепено чупате већ увеле цветове.

□ Хоћете ли да сачувате руже за зиму? Пресеците жилетом дршке августовских ружа у пупољку. Изгорите крај дршки на парчету жара. У картонску кутију поређајте цветове, завијајући сваки посебно у танку харгију. Кутију добро затворите.

Зими треба само да извадите руже из кутије и да их ставите у вазу.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

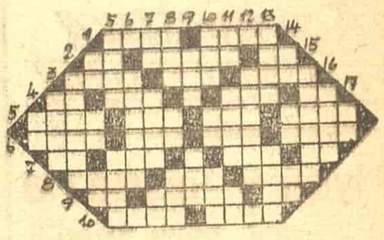

Хоризонтално:

1) река у Војводини, народноослободилачка војска Грчке; 2) иницијали великог хрватског политичара после Првог светског рата, драмско дело у коме се речи певају, мера за површину; 3) множина, део намештаја, живот (лат.); 4) савремени енглески сатиричар, бодља, предлог, острво у Јадранском Мору, лична заменица; 5) река у Црној Гори, један месец, делић течности, маст, шест; 6) полет, назив, титула нижих турских чиновника, пласт; 7) два слова, совуљага, предлог, здраво (лат.), иницијали потпретседника наше владе; 8) река у Бугарској, плодно земљиште које наносе реке, стари персиски песник; 9) покавна заменица, град у СССР, предлог; 10) помрчина, време.

Вертикално:

1) предлог, на (франц.), део копна оштро истурен у море; 2) река у Србији; 3) комика; 4) свеза; 5) наш највећи приморски град, пристаниште у северној Холандији; 6) свеза, регуларна војска једне државе, и сугласник и самогласник; 7) зачин, једно државно трговачко предузеће, предлог; 8) затвор, јесте, физиономија; 9) узвик, озидана обала; 10) у Србији тако зову Ужичанина, предлог, беле косе; 11) шести тон у Ц-дур музичкој скали, канигар, домаћа животиња; 12) свеза, река у Јулиској Крајини, друго слово азбуке; 13) град у старом Египту, вулкан на Сицилији; 14) део копна оштро истурен у море, два сугласника, скраћеница у администрацији; 15) човек који се бави неким послом из љубави; 16) место у Срему; 17) краљ кога су Јевреји победили када су дошли у обећану земљу.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално:

1) Мисури, с, Тирана; 2) Торез, и, СИБ, арена; 3) трола, со, ж, Нева, Папук; 4) лом, бас, југ, Сезан, сто; 5) е, унут, Лапад, зоб, им, б; 6) Праг, п, шарен, в, слив; 7) И, ар, Лаб, навод, Крит, р; 8) лош, Жуков, Бис, топ, Вла; 9) Истра, Трут, н, Лу, скроб; 10) Ђувен, кит, а, савет; 11) менажа, о, Карђељ.

Вертикално:

1)том, пар, што; 2) ро, ура, ос; 3) тле, п, или; 4) Мол, Буг, ж, рум; 5) ира, ат, Лу, аве; 6) се, СС (Станоје Симић), пакт, ен; 7) уз (у замену), о, л, бор, на; 8) р, и, Јаш, вук, ж; 9) и, жупан, ти, а; 10) сс, гарав, то; 11) т, Ин, Девин, к; 12) и, бес, нос, а, а; 13) ра, вез, д, л, ср (својеручно); 14) а, Азов, ту ад; 15) НЕП, (Нова економска политика), аб, ко, све; 16) Ана, н, срп, кељ; 17) апс, или, врт; 18) ут, мит, л'о; 19) коб, в, Раб.

Летопис Београда

2 августа 1807 долазак Константина Константиновића Родофиникина, пореклом Грка, руског дипломатског представника у Београд.

*

3 августа 1884 довршен савски железнички мост који је започет 1 јануара 1882.

*

4 августа 1716 Евгеније Савојски заузео је Београд.
— 1945 отворен Градски музеј.

*

5 августа 1894 отворена је изложба слика Ристе Букановића.
— 1945 одржан конгрес ЈНОФ-а.

*

6 августа 1807 долазак Доситеја Обрадовића у Београд. Обрадовић је у престоници убрзо отворио са Иваном Југовићем Велику школу и приликом отварања првог министарства обновљене Србије постао попечитељ Просветенија.

*

7 августа 1842 престао је да ради »Театр код Ђумрука« због Вучићеве буне.
— 1945 трећи састанак АВНОЈ-а.

*

8 августа 1839 извршен је избор прве општинске управе у Београду.

Практични савети

Домаћице, јесте ли знали да...

... пепео цигарета, сачуван у лименој кутији, одлично служи за чишћење свих хромираних предмета. Да бисте очистиле хромиране кваке на вратима, оквир слике или столну лампу, треба на намочену крпицу да узмете пепео, да истрљате предмет, па да га обришете меком крпом.

*

... талог од кафе одлично служи за испирање замућених стаклиних и кристалних бокала и ваза. Сипајте у суд кашичицу талога, додајте мало воде, кап сирћета па мућкајте у свим правцима. Исперите чистом водом.

Ако вам се млеко ухватило за дно шерпе, узмите мало талога кафе на гужву хартије и тиме протрљајте суд.

Ако вам руке, после рада у кујни миришу на бео или на црни лук, истрљајте их талогом кафе и мирис лука ће потпуно нестати.

*

...семенке дуња, очишћене и процеђене кроз сито, дају желе који одлично замењује желатину у кремовима и колачима. Осушено семе дуња треба чувати у затвореним лименим кутијама.

*

... главица прног лука, пресечена на пола, је одлично средство за чишћење украсних предмета од бакра израђених у рељефу.

... увела зелен од шаргарепе, увело лишће салате и купуса, исецкани у резанце и просушени одлично служе за четкање фотеља пресвучених сомотом.

*

... се са са остацима тоалетног сапуна може да направи леп, велики калуп, ако их растопите на пари, додавши им двадесети део њихове укупне тежине — глицерина. Растопљену масу сипати у калуп, а после сушити на промаји.

За наше најмлађе

Мува у чизма ма

У једном дечјем летовалишту дирали Стевицу што нема слуха. Увек је грешио у хору, а сам кад пева, свако мора уши да запуши.

— Ти баш ништа не чујеш! Не знаш ни шта је це ни шта ге!

— Чујем ја боље од вас! одговара Стевица. Чујем што ви не можете чути.

— Чујеш ваљда како трава расте?

— То не! Али чујем мувине кораке.

— Охо! Мувине кораке!?

Сви су се смејали.

— Е, кад се ви смејете мени, видећете да ћу се ја још слађе смејати вама. Прво, узећу од вас ово мало меда што

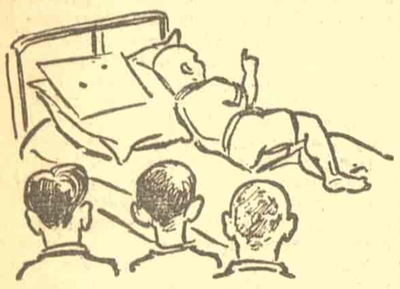

је остало после доручка, па ћу канути једну кап на ове новине. Ево овако. Сад ћу на овај мој душек да метнем новине, лећи ћу увом на један њихов крај, окренут леђима оној капи меда, а лицем према зиду.

— Ја сад ништа не видим, али ћу чути кад мува падне на табак и почне да корача ка меду. Само молим да буде што већа тишина.

Сви се ућутали, па чекају.

Нису чекали дуго. Долетела је прва мува. Чим је почела да се креће по оним новинама, Стевица је тихо рекао:

— Дошла је прва. Ето, корача.

У том долете и друга.

— Ту је и друга. Ух, ала та треска ногама као да има чизме!...

Сви су се зачудили, а Стевица је скочио и заиста се смејао.

И сви су онда редом легали на душек и стављали уво на новине. Сваки је исто чуо и сваки је исто казао:

— Мува у чизмама! Корача као војник. Лепо се чује: буп, буп, буп!

И ви, ако не верујете, можете се уверити. Један лист хартије и једна кап меда.

*

Загонетка

Два малена путем журе,
Два велика свуд их јуре,
А хол њихов није тих.
Кад велики пођу брже
И мали се храбро држе
И увек су испред њих.

*

Пословица у слици

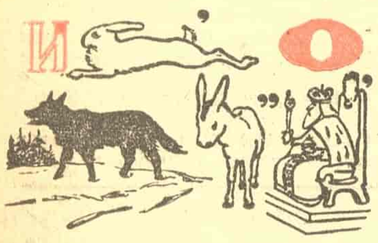

*

Рачунска вештина

Ма коме троцифреном броју допиши такав исти број. Тај нови шестоцифрени број биће дељив са 7, 11 и 13. На пример: број 564, допиши му исти број, и добићеш шестоцифрени број 564.564. Када делиш са 7, количник је 80.652, са 11 је 51.324, а са 13 је 43.428, све без остатка.

Провери овај рачун и покушај деобу и са другим таквим бројевима.

*

Ребус

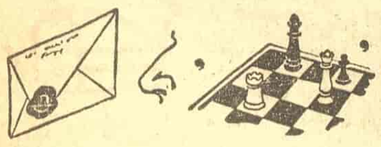

Решења из прошлог броја

Два ребуса. — УСАОЈ. — Пионири.

Загонетка. — Нож, кашика и виљушка.

Армиски слет

ГЛАВНИ СЛЕТСКИ ДАНИ

Први фискултурни слет Југословенске армије завршиће се ове недеље великим дефилеом фискултурника Југословенске армије кроз београдске улице. Полазак је одређен са Славије. Поворка ће проћи улицом Краља Милана, па преко Теразија избија на Кнез Михаилову улицу до Калемегдана, где ће се дефиле завршити. Почетак дефилеа у 9 часова пре подне.

Последњег, главног дана слета, одржаће се и такмичење у Партизанском маршу. Старт ће бити на Теразијама у 13 часова по подне, а циљ на стадиону Централног дома Југословенске армије, где ће се одржати и утакмице у разним фискултурним дисциплинама.

После завршених такмичења победницима ће бити предате награде на стадиону Централног дома Југословенске армије.

Армиски слет данима изазива велико интересовање наше јавности. Такмичења се одржавају на 19 београдских игралишта, уз учешће неколико хиљада фискултурника Југословенске армије. Већ према досадашњим такмичењима јасно је да је слет у сваком погледу успео и да је претстављао снажну манифестацију фискултурног рада у нашој Армији по учешћу такмичара у свим дисциплинама, по њиховој спреми, по борбености коју су испољили, по резултатима које су постигли, већ сада се може рећи, иако слет још није завршен, да су постигнути основни циљеви постављени увођењем фискултуре у Армију: масовност и свестраност. Било је утакмица на којима је учествовало преко хиљада такмичара (шестобој), или у појединим тешким дисциплинама, као десетобој и трка на 10.000 метара, учествовало је толико такмичара као ни на једном дасадашњем такмичењу код нас.

И квалитативно резултати су изврсни.

Организација такмичења заслужује нарочиту похвалу. Организатори су имали веома тежак задатак и нашли су се пред многим проблемима, али су их све успешно решили. Армиски слет потсећао је по својој обимности, по учешћу такмичара, по свему што је предузето, на Олимпијаду. На овом такмичењу наши фискултурни руководиоци у Армији стекли су једно велико искуство, које ће им силно користити приликом приређивања следећег слета или каквих других масовних фискултурних манифестација.

Данило Жерјал

борац Југословенске армије, рекордер у бацању дискоса са резултатом 47.10 метара. То је један од најбољих резултата у Европи

* *

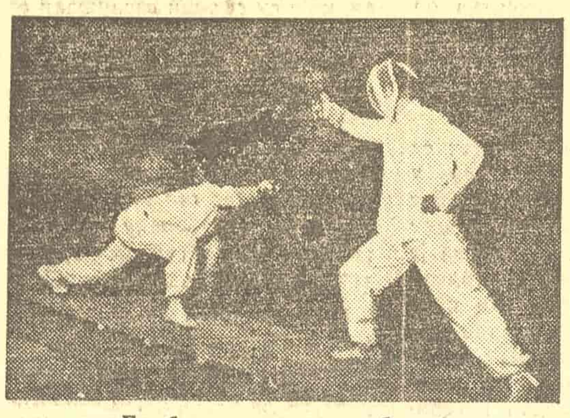

Борба у мачевању сабљом

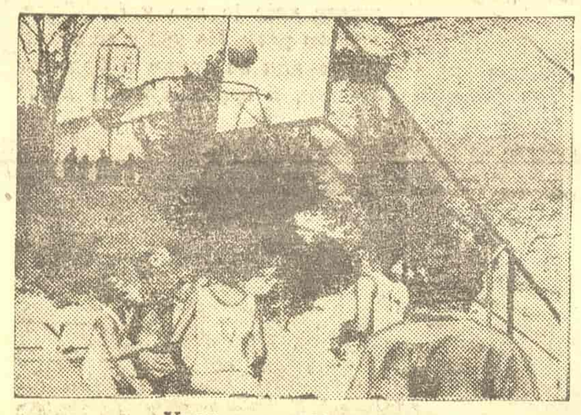

Утакмица у кошарци

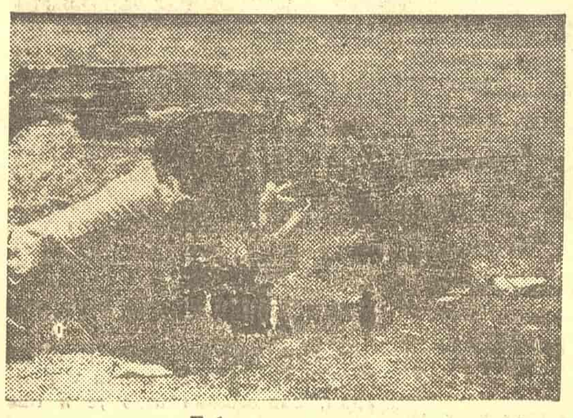

Гађање пушком

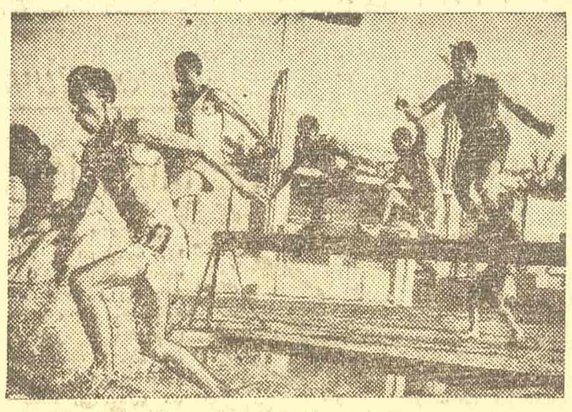

Трка са препонама — стипл-чез

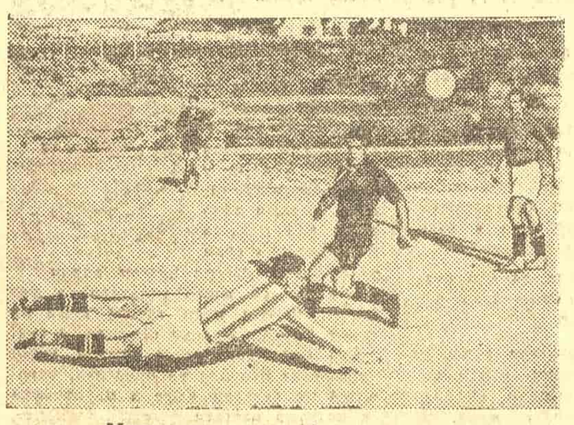

Моменат из футбалске игре

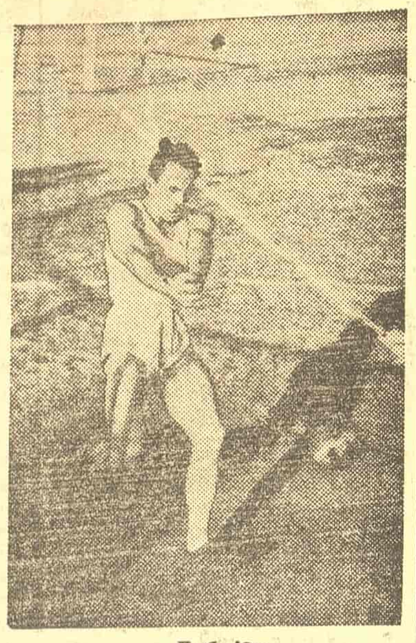

Губијан

борац Југословенске армије, одличан бацач кладива, најбољи у држави и један од најбољих у Европи. На слету постигао је резултат 51.02 м.

* *

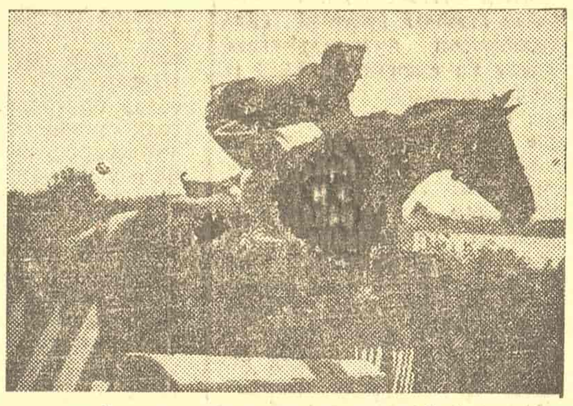

Јахање — дисциплина петобоја

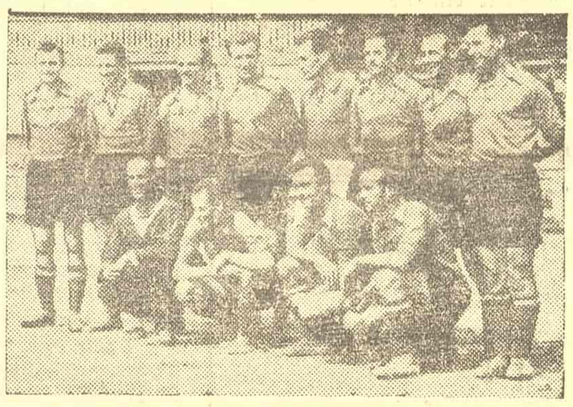

Загреб — првак Југословенске армије

Лака атлетика: старт на 100 м.

Борци се такмиче у одбојци

Са пливачких утакмица

1740 награда

Награда на фискултурном такмичењу даје потстрека учесницима за што већу активност, изазива у њима веће пожртвовање, чини такмичење живље и свестраније.

Зато је додељивање награда за најбоље постигнуте успехе, појединачне и екипне, саставни део великих фискултурних такмичења и манифестација.

У развоју наше младе фискултуре у Југословенској армији и Морнарици додељивање награда вршило се готово на сваком па и најмањем такмичењу, на свакој утакмици. Још за време рата учесници на фискултурним такмичењима, који би постигли најбоље успехе, добијали су награде. Данас, у мирнодопској изградњи наше Армије, када се фискултури посвећује пуна пажња, додељивању награда пришло се у већем и свестранијем обиму.

На завршетку слета, у недељу по подне, разделиће се следеће награде:

25 златних плакета
20 сребрних плакета
20 бронзаних плакета
40 златних медаља
38 сребрних медаља
43 бронзане медаље
33 албума Андрејевића-Куна
10 заставица
213 попратних диплома
11 фото-албума
30 књига
268 диплома за пласман

988 диплома за добро, врло добро и одлично учествовање у шестобоју.

Највећи број награда биће додељен најбољој екипи у Партизанском маршу.

Документарни филм

Увези са Армиским слетом снима се велики документарни филм, који ће обухватити развој фискултуре у нашој Армији. Један део филма већ је снимљен и повезује такмичења која су одржана у вези с припремама за слет. Месецима утакмице се одржавају, прво по четама, затим по батаљонима, бригадама и дивизијама. На овим утакмицама бирани су такмичари за састав екипа за учешће на слету. Такмичило се широм земље, по свим војним јединицама. Утакмице су биле веома занимљиве и одржавале су се у свим фискултурним дисциплинама. Многе најлепше моменте са ових такмичења видећемо у документарном филму.

Документарни филм обухватаће и све припреме у вези са слетом. Снимљен је долазак такмичара, њихов живот у фискултурном логору, начин њиховог тренинга. Исто тако биће детаљно снимљена такмичења на слету, а велика пажња посветиће се дефилеу.

Документарни филм о фискултури у нашој Армији и слету претставља свакако леп прилог нашој младој филмској уметности.

Шах

Глигорић првак београдског полуфинала

У Београду је завршен полуфинални турнир за овогодишње првенство ФНРЈ у шаху. Победио је надмоћно млади мајстор Светозар Глигорић, који се од почетка ставио на чело табеле и чврсто држао прво место, повећавајући стално отстојање у бодовима. Тако му ниједног тренутка прво место није било у питању. Показао је велику сигурност у свим фазама игре.

Глигорић је млад мајстор. Рођен је 2 фебруара 1923 године. Шах је, научио у својој десетој години. Први пут се истакао на симултаној продукцији једног мајстора у некадашњем Београдском шах-клубу. Један од чланова управе, да би помогао најмлађем учеснику утакмице, пришао му је и упитао га шта ће играти. Млади Глигорић му је детаљно објаснио свој план као и могућности које у партији могу да наступе. Претставник клубске управе био је задивљен: „Видим, бато, да ја немам шта да те учим! Па ти боље

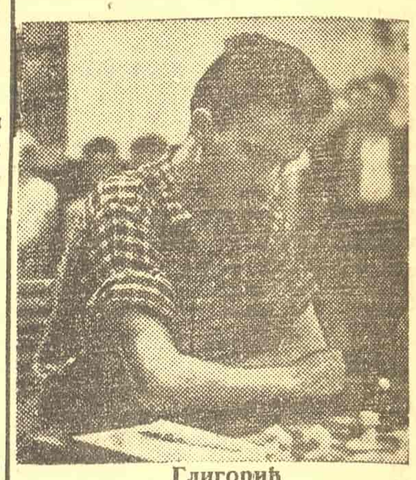

Глигорић

знаш од мене!« — И заиста, Глигорић је брзо и ефектно ту партију добио.

Као гимназиста Глигорић је с великим успехом учествовао на дечјим и омладинским турнирима. Значајна му је нарочито 1939 година, јер тада је освојио првенство Београдског шах-клуба, а затим добио прву награду и мајсторску титулу на аматерском турниру у Загребу.

Од ослобођења Глигорић је постигао низ нових спеха. Прошле године на шампионату ФНРЈ у Новом Саду освојио је другу награду, пола бода иза првака дра Трифуновића. Убрзо затим као гост учествује на шампионату Бугарске у Софији и побеђује. Као круна његових успеха је победа на »Турниру ослобођења« у Љубљани прошле зиме, где је великог мајстора Видмара оставио за два бода иза себе.

Ласкерово објашњење успеха

Др Емануел Ласкер читавих 27 година држао је светско првенство у шаху. Таког примера нема у физичким спортовима, што доказује да човек брже опада телесно него духовно. Ласкер је шампионат освојио 1894, а изгубио 1921 године. Добио га је у мечу са Штајницом, а изгубио са Капабланком. За све то време освојио је прве награде на турнирима и постизао успех за успехом.

Многи су желели да сазнају тајну Ласкерових успеха. На тако једно питање Ласкер је дао лаконско објашњење, а без икаквих учених формула: „Победа у шаховској партији је у већини случајева резултат чињенице, да победилац види нешто мало више од побеђеног!«

Очешљани пешак

Мајстори прошлог века имали су обичај да слабијим партнерима дају преимућство »очешљаног пешака«. Један од пешака био би обележен каквом артијицом и њиме је мајстор морао да матира свога противника. Према мишљењу ондашњих теоретичара давање такве форе често је претстављало много већи хендикеп него уступање саме краљице. Данас је »очешљани пешак« потпуно изишао из моде.

Најстарији проблем

Први шаховски проблем за који се зна саставио је калифа Мутасим Билах, који је владао у Багдаду од 834 до 842 године. Он је био трећи син и трећи последник калифе Харуна ал Рашида, а и за овога се зна да је био шахиста и да је Карлу Великом послао скупоцену шаховску гарнитуру. Три сина Мутасима Билаха, па и његов ујак, били су шахисти и шаховски протекторн.

ПРОБЛЕМ 11
(Комбинациони задатак)

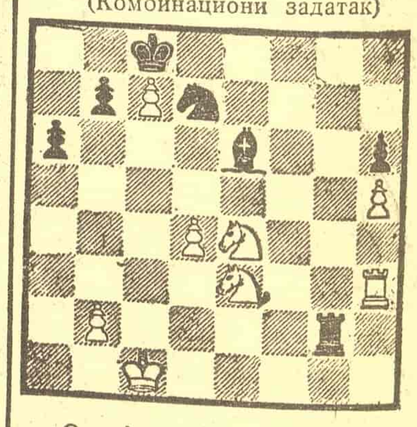

Ово је крај партије Кортлевер — Еве, игране 1939 године на турниру у Амстердаму. Кортлевер, као бели на потезу, у уверењу да ће му пешак c-7 пасти, споразумео се са Евеом на реми. Тиме је пропустио да извојује једну лепу победу против бившег светског првака. Кортлевер је могао добити на овај начин:

1) Se3:g2 Le6:h3; 2) Sg2-f4 Lh3-g4; 3) Sf4-d5! и бели ће са 4)Se4-d6+ решити игру у своју корист.

Уредништво и администрација „20 октобра" Влајковићева 8 у Београду. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник Душан Будимировић. Чек. рачун 62.317. Поштански фах 53